

Ardealul Economic

ERDELYI KÖZGAZDASÁG

România și colaborarea capitalului englez

Câteva reviste și publicațiuni economice engleze duc împotriva noastră o campanie dușmănoasă, care nu ne este deloc prielnică în momentul căutării unui împrumut străin, și odată cu aceasta și rezolvarea a celei mai urgente probleme economice financiare a noastre: a stabilizării leului.

Ca motiv primordial al acestei campanii a presei engleze, se indică aversiunea cu care România ar trata capitalul străin interesat la noi în țară.

Convinși și adepți ai politicii economice, condusă de principiile sănătoase, cari revendică o tratare liberă și ospitalieră capitalului străin, care caută o colaborare cinstită în țara noastră, precum și un plasament sigur, recunoaștem că România în special astăzi în epoca ei de refacere, duce lipsă enormă de capitalul necesar dezvoltării, tuturor ramurilor ei de activitate economică. Implicit deci trebuie să ofere și să asigure întru toate condiții oneste și prielnice capitalului străin care dorește să colaboreze acea dezvoltare luând parte activă în exploatarea bunurilor ei naționale, caută față de acestea un plasament asigurat. Ceiace cere România dela acest capital străin în schimb, este loialitate și recunoașterea suveranității ei în interiorul țării și, ca, acest capital să respecte întru toate interesele țării, ale populației și ale economiei sale. Nimic altceva.

Cât privește faptul, că n'am putut contracta încă un împrumut pe piața engleză, nu credem că vina i-se poate imputa numai guvernului nostru, faptului că noi am trata capitalul străin cu aversiunea ce ni-se impută. După cum nici nu putem crede, că dacă, guvernul român ar modifica legea minelor și-ar împlini alte cerințe ale capitalului englez, acesta ar grăbi să acorde un împrumut în condiții favorabile României. Capitalul englez nu ne este nici loial, și nici atât de desinteresat! Ni-se aduc aceste învinuiri însă și se vor isodi și altele, chiar și de capitaliștii ale țării mult mai amicale nouă, decât țara englezilor reci și materialişti. De pildă Franța, cu care ne ținem rudenii, o țară care, nu putem tăgădui, ne-a stat în ajutor de câte ori ne-a costat-o parale. Când este vorba însă de interese bănești chiar și bancherii francezi ne pun condiții de plată tot atât de grele, ca și englezii, iar băneile intermediare incasează tot atâtea comisioane, ca și cum ar încasa cele americane sau engleze la rândul lor.

Ceace constituie deci adevărata și cea mai mare piedică a contractării împrumutului străin, — spunem fără înșinuare — este faptul, că atât de-

spre criza noastră financiară, capitalul străin fiind prea bine informat și nu mai puțin asupra bogățiilor cari le-ar putea exploata în această țară prin o campanie de informare, caută

să ne smulgă condiții cât se poate de avantajoase și grele, atât în ceea ce privește beneficiile și interesele, cât și alte favoruri.

Astfel putem explica și campania

Societatea Ardeleană de Cărbuni și-a urcat capitalul la 30 milioane

Acțiunea SOCIETĂȚII ARDELENE DE CARBUN, în privința urcării capitalului, a înregistrat succes deplin, semnându-se în întregime cele 240 mii acții de câte 100 lei.

Societatea îi hotărâse transacțiunea aceasta în adunarea din 30 Iunie a. c. Având în vedere că direcțiunea numai cu capital suficient își poate realiza programul de industrializare pe care și-l-a propus.

În Șorecani (Aghires) de altfel a mai construit o uzină electrică, prin care se furnizează curent electric și comunei, urmând să încheie convenții în acest sens și cu celelalte comune apropiate, până la Gilăul din județul Cluj.

A Sylvia aradí kötöttáru- és harisnyagyár Nagyváradra költözik

Nagyváradai szerkesztőségünk jelenti: Arad egyik legjelentékenyebb iparvállalata, a SYLVIA KÖTÖTTÁRU- és HARISNYAGYÁR, amelynek az egész országban kiterjedt üzletköre van és különösen Nagyváradon és Bihar-megyében rendelkezik nagy vevőkörrel, nagyváradai rendkívül nagy összeköttetéseiire való tekintettel elhatározta, hogy székhelyét Aradról Nagyváradra helyezze át.

A gyár tulajdonosa KEÓ János, aki vállalatát a csatolt területek egyik legjobban megizmosodott iparvállalatává emelte, Nagyváradon nagy kiterjedésű ingatlant vásárolt, amelyen az új gyárépületet még ennek az évnél fogja építeni.

Parcellázzák a nagyváradai Granaria telkét

Olcso áron árusítják a parcellákat

Nagyváradai szerkesztőségünk jelenti: A nagyváradai GRANARIA ÁRURAKTÁR RT. ez év október elsejével megszűnik. A Granaria vezetősége már hónapokkal ezelőtt elhatározta a cég likvidálását és a likvidálási munkálatok azóta folyamatban is vannak, sőt október elsejéig be is kell azokat fejezni.

A Granaria Áruraktár körülbelül hat-hét évvel ezelőtt alakult, akkor, amikor az EMILIA-MALOM végleg beszüntette üzemét. Emlékezetes még az a harc, amely az Emilia-malom tulajdonosa, WEINBERGER Lajos és az ANGLO BANK között keletkezett és amely harcnak az lett a következménye, hogy az Emilia-malom óriási kiterjedésű telkét a választott bíróság döntése értelmében kettéosztották, olyképpen, hogy a teleknek ama része, amelyen az Emilia-malom hatalmas hatemeletes épületkomplexuma van, az Anglo Banké, míg a másik, valamivel nagyobb rész Weinberger Lajos birtokában maradt.

Weinberger Lajos a birtokában maradt telken, amelyen különben addig is a malom irodahelyiségei voltak és amelyen számos más lakó és raktárhelyiség is van, megalapította a Granaria Áruraktárt, amelynek ügyvezető igazgatója, fia dr. WEINBERGER László lett.

A Granaria éveken át szépen prosperált annak dacára, hogy Nagyváradon, a Nagypiac-téren van egy másik áruraktár is, amely az ősrégi Nagyváradai Áruraktár Rt. tulajdona. Az utóbbi évek dekonjunkturája azonban egyre jobban éreztette hatását a Granaria üzletmenetében és vezetésében is és szinte természetesen találja mindenki, hogy a likvidációnak be kellett következnie.

A likvidálás most már befejezés előtt áll és a Granaria sok holdnyi óriási telkét Weinberger Lajos parcelláztatja.

Az óriási telket hatvan parcellára osztják és a viszonyokhoz képest olcsó áron árusítják. A parcellák iránt minden várakozást felülmúló nagy érdeklődés mutatkozik és így remélhető, hogy a hatvan parcella a legrövidebb időn belül vevőre talál.

presei economice engleze. Sau cum altfel s-ar putea explica faptul că Ungaria, Jugoslavia și Austria au căpătat împrumuturi imediat la câțiva ani după încheierea păcii pe termene lungi și în condiții avantajoase, iar România nici astăzi n'a putut contracta un împrumut străin?

Dacă n'am cunoaște prea bine situația economică, politică și socială a acestor țări vecine nouă, aproape că am fi în stare să credem că de fapt modul cum tratăm capitalul străin, nesiguranța de drept, politica de reforme sociale și economice, apoi starea politică internă și externă a țării noastre face ca față de România, capitalul străin să fie mai prevăzător, și extraordinar de prudent sau chiar ostil punându-i condiții atât de grele?

Oare n'am dat dovadă de popor și țară cu posibilități de dezvoltare politică și economică? Sau mai multă garanță oferă capitalului străin țările vecine, decât România?

Poate lipsa noastră de credit se datorește neonestității? Dar oare noi falsificăm francii, șu am devalorat leul, la fel cum a făcut Germania cu marca, campanie în urma cărei capitaliștii țării aliate au pierdut sute de miliarde?

Spre marea noastră laudă și spre liniștirea capitaliștilor streini, cari doresc o sinceră colaborare și deci nu o exploatare colonială, o spunem, că aceste învinuiri nu ni-se aduce, iar la noi în țară acest capital a găsit în totdeauna nu numai un plasament sigur, și reală fructificare, dar și în viitor se va bucura de ospitalitatea proprie poporului român, și de loialitatea statului nostru.

Alarma presei engleze ne este neprielnică și ne va putea face unele dificultăți în privința contractării împrumutului străin, trebuie să știe această presă însă, la spatele căreia nu dosește întreg capitalul englez, că România atunci când solieită ajutorul capitalului străin, nu-și va preocupă niciodată drepturile sale suverane, va ști însă să asigure condiții prielnice pentru acel capital, care va căuta să colaboreze în mod cinstit în țară și nu va avea pretenții exagerate.

Suntem aproape siguri că atât guvernul cât și reprezentanții țării vor găsi modalități ca să potolească spiritele agitate ale capitaliștilor englezi alarmați de aceste reviste economice, căror nu le putem răspunde altceva, decât că, România este o țară care respectă drepturile tuturor acelor cari i-le respectă pe ale ei și prin urmare acei capitaliști cari doresc să se bucure de foloșele bogățiilor ei economice, vor putea să-și realizeze această dorință, însă în cadrul unei colaborări care îi asigură drepturile ei intacte și suverane.

Traian Chirilă

Románia és az angol tőke kollaborációja

Érthető meglepetéssel olvassuk az egyes angol közgazdasági szaklapokban azokat a cikkeket, amelyek ellenséges kampányt indítanak Románia ellen, most, amikor államéletünk leglényegesebb közgazdasági problémájának megoldásán: a külföldi kölcsön és a lejtstabilizáció megvalósításán fáradozunk. Egyes vélemények szerint az angol sajtó gyűlölködő hangu támadása annak tudható be, hogy Románia a külföldi tőke kollaborációját az ország gazdasági kincseinek kiaknázására és az ország pénzügyi életének konszolidálására bizonyos asessióval kezelné.

A helyes és megértő gazdaságpolitika principiumai szabad érvényesülési tevékenységet követelnek annak a külföldi tőkének, amely becsületes együttműködést és biztos elhelyezkedést kíván államéletünk gazdasági vérkeringésében. Be kell ismernünk, hogy különösen ma a gazdasági reinkarnáció kezdődő időszakában Románia kereskedelme, ipara és mezőgazdasági élete kimondottan hiányt érzi a kifejlődéshez szükséges tőkének. Éppen ezért minden méltányos feltételt el kell fogadni, amelyet a kollaborálni akaró külföldi tőke támaszt Romániával szemben, hogy végre megkezdődhessen az ország mérhetetlen kincsű gazdasági energiáinak komoly kihasználása. Románia az országban elhelyezkedni akaró tőkéktől nem kér sokat: lojalitást és az állam gazdasági szuverénitását elismerését továbbá, hogy a beözönlő külföldi tőke mindenben respektálja az állam érdekeit, valamint annak nemzeti és gazdasági szempontjait. Semmivel sem többet.

Tulzás volna azt állítani, hogy az angol pénzpiacra folytatott eddigi kölcsöntárgyalások sikertelensége a liberális kormányt, illetve Bratianu Vintila miniszterelnököt terhelné. Az sem valószínű, hogy amennyiben a román kormány megváltoztatná a bányatórvényt és eleget tenne az angol tőke többi követelésének, Londonban sietnének Romániára nézve kedvező feltételek mellett a nemzeti kölcsönt folyósítani. Az angol távolról sem olyan lojális és altruisztikus, mint azt Londonban feltüntetni igyekeznek.

Az illojalitás vádját Angliában előszeretettel hangsúlyozzák Romániával szemben és ezt a vádat Nagy-Britannia hüvös és materialisztikus angoljainál barátságosabb államokban is tapasztalhattuk. Így Franciaország részéről, amellyel Románia valóságos rokon köteleket tart fenn, a diplomáciai összeköttetésekünk pedig a lehető legkedvezőbb, azonban még sem tagadjuk, hogy csak úgy ajánlotta fel segítségét, hogy az részére súlyosabb anyagi áldozatokkal járjon. Amint azonban anyagi áldozatot is igényelt Románia kérdésének honorálása, a Janus arcú francia bankárok olyan súlyos feltételeket szabtak meg, akárcsak a hüvös angolok, a kölcsönt közvetítő pénzintézetek pedig úgy várják a zsiros falatot, akárcsak az amerikai és angol tőkecsoportok, amikor kereseti lehetőségek mutatkoznak.

A külföldi kölcsöntárgyalások legnagyobb akadályá elsősorban az, hogy Románia belső pénzkriszisé és az országban kiaknázatlanul heverő gazdasági kincsek értékét a külföldi tőke igen jól ismeri és a jólinformált-ságot kihasználva macska-egérharcot

játszik Romániával csak azért, hogy saját maga részére minél busásabb hasznot és minél nagyobb jövedelmet biztosítson, a kölcsönt ígérő Romániával szemben pedig elfogadhatatlan feltételeket támaszthasson.

Ez a magyarázata annak, hogy Jugoszlávia, Magyarország és Ausztria közvetlenül a békeszerződések megkötése után kedvező feltételek mellett hosszú lejáratú állami kölcsönöket kaptak, Romániának pedig még a mai napig sem sikerült külföldi kölcsönterveit megvalósítani. Ha nem ismernék ezeknek a szomszédos államoknak gazdasági, politikai és társadalmi helyzetét, joggal

Az adóhátrálékos kiséparosoktól és kereskedőktől bevonják az iparengedélyeket

Tiltakozó akcióra készülnek a kereskedelmi és iparkamarák — Tönkre teszik Románia kereskedelmét és iparát

Érthető riadalmat keltett ipari és kereskedelmi körökben a pénzügyminiszteriumnak az a rendelete, amelynek alapján

az adóhivatalok mindazoktól bevonják az iparengedélyeket, akik az állami adóval hátrálékban vannak.

A miniszteri rendelkezés brutális arculapása az ország ipari és kereskedelmi életének, mert nem elég, hogy a tulbuzgó adóhivatalok az adóalany utolsó párnáját is elviszik, sőt újabbantól sem riadnak vissza, hogy a mesterség gyakorlásához szükséges eszközöket is elszállítsák, most az iparengedélytől is megfosztják az adóterhektől agyon súlytott kiségzisztenciákat.

A miniszteri rendelet a szilágysomlyói városi tanács 4002—1928. számú átiratával került nyilvánosságra, amelyet a tanács megküldött a kolozsvári kereskedelmi és iparkamarának. Szilágysomlyói városi tanácsa az átiratban felvilágosítást kér a kereskedelmi és iparkamarától arra vonatkozólag, hogy az adó nem fizetése esetén bevonja-e az iparengedélyeket, vagy sem? A városi tanács azért várja a kolozsvári Kamara véleményét, mert a szilágysomlyói adóhivatal főnöke arra kérte a városi tanácsot, hogy vonja be azoknak a piaci árusoknak, bérkoecsisoknak, sofföröknek és autótulajdonosoknak az iparengedélyeit, akik adóhátrálékban vannak.

Az adóhivatal a városi tanácshoz intézett kérését a belügyminiszterium jogügyi és statisztikai igazgatóságának 1926. szeptember 30-án kelt 22.243 számú rendelkezésével indokolta, amellyel

az összes erdélyi adóhivatalokat felszólították a felsorolt kategóriák iparengedélyeinek visszavonására az esetben, ha az érdekeltek adóhátrálékban vannak.

A szilágysomlyói adóhivatal azonban buzgóbb volt a miniszteriumnál és a rendelkezést a városi tanács útján az összes iparosokra ki akarta terjeszteni.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara igazgatótanácsa legutóbb megtartott ülésén megdöbbenéssel állapította meg, hogy

maga a kormány akarja az iparengedélyek bevonásával tönkre tenni az adóalanyokat.

Az igazgatótanács elhatározta, hogy memorandumban hívja fel az ipar-

feltételezhetnénk, hogy „a jogbiztonság hiánya, a társadalmi és gazdasági reformpolitika, továbbá államéletünk kül- és belpolitikai helyzete” azok az okok, amelyek a külföldi tőkét elővigyázatosabb és óvatossá teszik Romániával szemben.

A felhozott kifogások azonban minden alapot nélkülöznek, mert Románia gyakran tanubizonyosságát adta politikai és gazdasági fejlődőképességének. Vagy talán a szomszédos államok több garanciát nyújtottak a külföldi tőkének, mint amennyit Románia nyújthat? Vagy államéletünk hitelbiztonságának megrendülése volna az, ami tartozkodó-maga-

és kereskedelemügyi miniszterium figyelmét erre a súlyos sérelemre és a legerélyesebben tiltakozik az erdélyi ipar és kereskedelem egzisztenciáját fenyegető rendelet ellen. A kamara vezetősége távirati úton jelentést tett a sérelmes rendeletről a kereskedelmi és iparkamarák országos szövetségének és védelmét kérte.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara memoranduma már el is készült. Az iparkamara a memorandumban rámutat arra a körülményre, hogy

az Erdélyben jelenleg is érvényben levő 1889. évi XVII. törvénycikk, amely az adózást szabályozza, nem ismeri el az iparigazolványoknak adóhátrálék

okából való visszavonását és az érvényben levő törvényt miniszteri rendelettel, anélkül, hogy azt királyi dekrétummal szentesítették volna, nem lehet megváltoztatni és hatályon kívül helyezni. A memorandum kifejti, hogy a szilágysomlyói adóhivatal azon állítása, hogy nem tudja behajtani az adókat, mert az iparigazolványokkal rendelkező adóalanyok szabotálják az adófizetést és vagyoni állapotukat szándékosan titkolják, nem felel meg a valóságnak. Köztudomású ugyanis, hogy az évek óta uralkodó nyomasztó gazdasági krízis, valamint a tulzott adóterhek súlyosan meghandicseppelték az adófizető iparostársadalmat és így érthető, hogy a rossz kereseti lehetőségek miatt nem tudja idejében megfizetni az államkincstár horribilis adóköveteléseit.

Ha az erdélyi adóhivatalok a miniszteri rendelet teljes szigorával érvényesítenék és az iparengedélyeket az adóhátrálékosoktól bevonnák, úgy az ország ipari és kereskedelmi élete teljesen elsatnyulna.

A miniszteri rendelet végrehajtása Románia iparát szisztematikus eszközökkel tenné tönkre.

A kereskedelmi és iparkamara memorandumának indokolásai helytállóak, mivel az Erdélyben érvényben levő adótörvények szerint az eljárás illegális — még akkor is ha az okmányosságban ezt a rendszert szentesítették is.

Reméljük, hogy a kormány illetékes tényezői honorálni fogják a kereskedelmi és iparkamara jogos álláspontját és a rendelet visszavonásával mérhetetlen károktól kímélik meg az ország iparosait és kereskedőit.

tartásra kényszerítette a külföldi tőkét?

Mindazokban az államokban, amelyek kölcsönhöz jutottak, súlyos politikai és gazdasági hibák történtek a háború után, amelyek gyakran komoly veszedelemmel fenyegették az állam egész gazdasági életét. Romániának sikerült megtartani a lej világgiazi árfolyamát, hivatalos eszközökkel nem spekulál, a lej devalvációjára, amellyel méretetlen károkat okozott volna a nemzetközi tőkének, amint azt például Németország hivatalosan az internacionális tőke félrevezetésével, amidőn a márka emlékeztető devalvációját keresztül vitte és ezzel sikerült pénzügyi kríziséből a külföldi tőke segítségével nélkül kilábolnia.

Öndicsérettel és azon külföldi tőkésék megnyugtatóására, akik Romániában őszinte kollaborációt keresnek, leszögezzük, hogy Romániában ez a külföldi tőke nemcsak hogy biztos elhelyezést és reális gyümölcsötétést fog találni, hanem a legmesszebbmenő vendégszeretethez és éppen olyan lojalitáshoz fog örvedeni, mint amilyen lojalitással viselkedik a román állam szövetségeseivel szemben. Az angol sajtó riadója kétségtelenül károsan hat a folyamatban levő kölcsöntárgyalásokra és késlelteti a nemzeti kölcsön megvalósítását. Ennek a sajtónak azonban, amely nem fejezi ki az egész angol tőke közhangulatát és véleményét, tudnia kell azt, hogy bár Románia a külföldi tőke kollaborációját keresi, sohasem lesz hajlandó arra, hogy szuverén jogait feláldozza és eladja. Annak a tőkének azonban, amely őszinte kollaborációt keres Románia gazdasági életével és nem lép fel tulhajtott követelésekkel, olyan feltételeket biztosít, amelyek mellett érdemes lesz a kollaborációban résztvenni.

Biztosak vagyunk abban, hogy a kormány és az állam gazdasági és pénzügyi reprezentánsai meg fogják találni a módot arra, hogy a különböző érdekkörökhöz tartozó angol gazdasági lapok által feligazított nagytőkéseket megnyugtassák. Ezeknek a lapoknak a kampányára az a válaszuk, hogy Románia olyan állam, amely mindazoknak a jogait biztosítja, akik a román állam jogait is elismerik. Azok a külföldi nagytőkésék, akik a román nemzeti kincsek kitermelésében részt kívánnak venni, terveiket könnyen megvalósíthatják, ez azonban csak olyan keretek között történhetik, amelyek nem sértik az államgazdaság intaktásának és szuverénitásának principiumait.

Traian Chirilă.

Falimentul comerciantului Sonnenklar din Pâncota

Tribunalul din Arad a ordonat aplicarea procedurii de faliment contra comerciantului de beuturi spirtoase Sonnenklar din Pâncota, ale cărui pasive se cifrează la 1.200.000 lei pe când activele abia îi reprezintă 540.000 lei.

Pretenșiunile sunt a se anunța până în 2 Octombrie, justificarea lor săvând loc în 2 Nombrie a. e. la Tribunalul din Arad. Curatorul al massel de faliment a fost numit dl. Dr. Romul Gh. Lazar, avocat în Șiria, iar supleant dl. dr. Eugen Crasnic, avocat în Arad.

Citiți „Lemnul”

Societățile de asigurări reciproce necesită un regim de control sever

Interesele populației față de regimul asigurărilor reciproce necesită să fie apărate cu legi de asigurare și cu introducerea unui control sever — Dl. Inspector Mazuchi a constatat, că societățile de asigurări reciproce administrează cu ușurință banii publicului asigurat — Specialiști despre asigurările pentru cazuri de înmormântări — Societățile de asigurări reciproce câștigă sute de mii, fără rizicuri

Abuzurile, pe cari le înregistrăm zi de zi din partea așanumitelor instituții de asigurări reciproce, sporite, ca ciupercile după ploaie, pentru că să dispară succesiv una după alta, în lipsă de baze serioase, în urma reclamațiilor, ce semnaleză, ne-au determinat, ca să solicităm părerile unor reprezentanți marcanți ai instituțiilor de asigurări corecte, recunoscute de întreaga Europă.

Dl. Francisc Tassy,

subdirector la societatea de asigurare „Adria”, în chestia de mare importanță, ne-a declarat următoarele:

— Publicul preferă mai mult jocurile hazarde, decât instituțiile de asigurări, cari au baze solide și renume onorabil, în urma activității exercitate. Dar în această privință sunt de vină dispozițiile legilor, cari permit asigurări reciproce până la suma de 100.000 lei unor instituții lipsite de orice baze serioase și acceptabile.

— În urma diverselor abuzuri, ce s'au făcut cu asigurările reciproce, acum este vorba să se institue comisii de control, menite să supravegheze activitatea instituțiilor de asigurări.

— Legile de asigurări din Austria și din Ungaria reclamă, ca orice activitate a instituțiilor de asigurări să fie supusă unui control oficial. În aceste țări nu pot să funcționeze instituții de asigurări, cari n'au cel puțin un capital societar de peste un milion pengő. Instituțiile de asigurări mai sunt obligate și ca să-și prezinte controlului taxele ce percep. Astfel de

comisii de control sunt necesare și la noi, pentru controlarea capitalului societar, statutelor, tarifulor de asigurare și activității instituțiilor de asigurare.

Activitatea comisiilor însă nu este permisă să treacă peste limitele necesare, ca să împiedice tranzacțiile instituțiilor de asigurare.

— Societățile de asigurări reciproce nu sunt considerate ca societăți de asigurări admisibile și în realitate, în timp de pace erau numai colectivități de înmormântare.

— Aceste societăți nici nu oferă garanțiile necesare, ci, înființate fără de capitaluri societare, singura bază le-o constituie taxele, pe cari le percep după fiecare caz de moarte, din cari își mențin considerabile comisioane, contractând asigurări în sarcina persoanelor sănătoase,

fără să aibă vre-un rizic, ci numai profit, după orice caz de moarte.

Procedeu acesta este chiar imoral, deoarece asigurările au menirea de-a obșnuși pe mai mulți, ca să facă economizări, respective de a crea o resursă necesară mijloacelor de trai pentru timpuri mai grele, când persoanele asigurate sunt avizate la sprijinire.

— Noi, când încheiem contracte de asigurări, cerem diverse amănunte de la candidați, pentru a constata, că ce rizic are de suportat institutul în fiecare caz de asigurare. După aceste amănunte și după profesiuni stabilim

întotdeauna categoria tarifului de asigurare în fiecare caz. Acțiunea destructivă a societăților de asigurări reciproce se evidențiază în special prin asigurarea persoanelor, a căror moarte este o chestiune de câteva săptămâni și după cari apoi achită o anumită sumă, numai, ca să aibă ocazie, să facă mare tâmbălău de reclamizare pentru a seduce pe naivi.

— Societățile de asigurări reciproce nu oferă nici o garanție, că vor achita suma de 100.00 lei în caz de deces, obligându-se numai ca să nuziuască să colecteze o asemenea sumă dela membri grupului respectiv. Intrucât însă careva din grup nu-și achită contribuția, suma asigurată se achită cu lipsa contribuțiilor neachitate.

— Cotidienele de asemenea sunt de vină, pentru că inseratele acestor societăți le publică în așa fel, ca să se inducă în eroare publicul laic în privința activității acestor societăți.

— Situația în bransa asigurărilor a ajuns, ca în timpul unui orcan, care momentan provoacă cea mai mare panică. Dar orcanul va trece și societățile fondate fără baze serioase, vor dispărea.

— Legile, în tot cazul, ar trebui ca să limiteze asigurările acestor societăți până la maximum de 10—20 mii și numai acelor societăți să le admită astfel de asigurări, cari caută să acorde ajutoare de înmormântare în ca-

Societățile de asigurări reciproce aruncă răspunderea și rizicul în sarcina asiguraților

— Asigurările pe cari le contractează societățile de asigurări reciproce, nu se pot numi asigurări, deoarece asigurarea este cu totul altceva. Cuvântul „asigurare” în viața societăților cinstite de asigurare, înseamnă un rizic, pe care onestele societăți de asigurare sunt nevoite să-l suporte, la adică în schimbul unor taxe corespunzătoare, cari depind de nuanța asigurării. De pildă, un agricultor își asigură grajdul contra incendiului, cu suma de 100.000 lei, după care suma societatea de asigurare socotește 4—6%, asiguratul achitând prin urmare 4—600 lei anual în contul asigurării. Dacă grajdul se aprinde, societatea plătește 100.000 lei în schimbul taxei anuale de circa 4—600 lei. Asigurările de viață, de asemenea se contractează ca și cele de pagube, la societățile de asigurări normale și corecte. De pildă cineva își asigură viața pe un interval de 20 ani cu condițiunea, că întrucât va fi în viață, atunci la mâna lui proprie, iar dacă în acest decurs ar deceda, atunci succesorilor etc. lui să se achite suma asigurată.

— Aceste două exemple le-am înșirat numai pentru că să înțelegă și laicii, că societățile corecte de asigurare suportă un anumit rizic în privința asigurărilor,

fără a arunca acest rizic în sarcina altora.

Ori, dacă rizicul este în sarcina altora (reasigurare) atunci speșele rizicului le suportă ele.

zuri de decese a săracilor lipsiți de mijloace. După cum am mai arătat, societățile de asigurări reciproce, ar avea menirea să înlocuiască vechile uniuni de înmormântare, organizându-se pe baze altruiste, cum erau organizate uniunile de înmormântare mai demult.

— În bransa asigurărilor, de altfel dominează cea mai mare încrețtură în întreaga țară, avându-se în vedere, că fiecare regiune are altfel de legi. În vechiul Regat în privința asigurărilor se aplică o lege foarte liberală, pe când în Ardeal legea rămasă din regimul austro-ungar, își evidențiază atitudinea contra vieții de asigurări. În Basarabia și în prezent sunt în vigoare vechile legi rusești, pe când în Bucovina legile austriace dominează. Codul penal din Bucovina, de pildă, are pasagi foarte caracteristice în privința asigurărilor, precizând, că în caz de pildă de incendiu, asiguratul, învinuit de incendiare și achitat de către instanțele judecătorești are drept de despăgubire morală dela societatea de asigurare, chiar și dacă societatea nu a luat parte activă la ancheta de incendiu. Și despăgubirile morale se cifrează la foarte mari sume, pe cari instanțele judecătorești le aprobă aproape întotdeauna.

Dl. Lampel Marcel

directorul societății de asigurare „Fonciera”, ne declară următoarele:

— Ce este prin urmare asigurarea reciprocă? Nu este asigurare, ci

aruncarea rizicului în sarcina asiguraților.

— Cum se trece rizicul? După condițiile de asigurare, asigurații se organizează în grupuri, de către societatea de asigurări „reciproce”, declarând, de pildă, că 1500 asigurați constituiesc un grup, din care fiecare membru, în caz de deces al vre-unui membru din acel grup,

este obligat să plătească o taxă, din care ar urma să se achite asigurarea, respective suma asigurată. Această sumă, prin urmare nu societatea o suportă, ci asigurații, cari sunt obligați să achite pentru decesul fiecărui membru câte 100 lei, colectându-se astfel dela restul de 1499 membri la 100 lei 149.900 lei. Din aceștia societății îi rămâne 49.900 lei, dacă achită suta de mii. Astfel societatea

nu numai că nu suportă nici un rizic, ci câștigă după fiecare caz de moarte 49.900 lei.

Avându-se în vedere, că majoritatea asiguraților o constituiesc bolnavi și moribunzi, fiecare își poate închipui, că aproape zilnic încasează aceste societăți câte 49.900 lei la 100 lei, profit net, fără rizic.

— Activitatea societăților de asigurări reciproce, are și laturi cari ajung în opoziție cu morala. Aceste societăți contractează asigurări fără vizite medicale, de către alții, cari caută să

câștige de pe spinarea asiguratului, evident, bolnave. În consecință,

asigurările reciproce constituiesc direct un soi de speculație.

— În România neexistând însă legi în privința asigurărilor, societățile de asigurări oneste nu au putut împiedeca fondarea societăților de asigurări „reciproce”, dar unde au avut posibilitate, au evidențiat activitatea catastrofală, pe care o desfășoară societățile de „reciproitate”, cari încep să se sdrucească rând pe rând.

— Societățile de asigurări corecte, în urma activității nouilor soiuri de asigurări, n'au suferit daune nici materiale și nici morale, fiindcă asigurările și-le contractează numai cu consultații medicale, ferindu-se de apucăturile societăților „reciproce”.

— Apărarea populației contra asigurărilor „reciproce”, cade în sarcina autorităților, cari au obligații față de cetățeni. În streinătate atât legile, cât și autoritățile, își fac datoria față de cetățeni și se speră, că și România își va face datoria, prin noua lege a asigurărilor, ce, după cum suntem informați, acuma se pregătește.

Dl. Mazuchi,

inspector comercial, ne declară următoarele:

— În urma falimentelor, cari se înregistrează zi de zi în bransa asigurărilor reciproce, am crezut necesar să întreprind controluri severe, la societățile de acest soi de asigurări. Săptămâna trecută am întreprins control la o societate de asigurări reciproce din Turda, unde am constatat, că

banii publicului nu sunt administrați după cum ar fi necesar.

Astfel am avut ocazia să observ, că din încasările de peste 4 milioane, s'au cheltuit mai mult de 2.600.000 lei pentru achiziții și alte spese. Din toate aceste reiese, că

societățile aceste cheltuiesc banii publicului pe luxuri și automobile, etc.

funcționând ca societăți în comandită, ca să nu li-se poată aplica un control sever, după cum este necesar. În consecință, am luat dispoziții, ca aceste societăți de asigurări reciproce, să se transforme în societăți pe acții, după normele, ce se recer societăților pe acții. Am găsit și chitanțe, pe cari nu s'au aplicat timbre, conform legii timbrului. Pentru această contravențiune am pornit acțiunea necesară, oprind achiziția nouilor membri, iar administrarea grupurilor actuale permițându-o numai pentru validarea intereselor populației.

— Rezultatul primei anchete m'a determinat ca să controlez și activitatea celorlalte societăți „reciproce” din inspectoratul, pe care-l conduc, fiind hotărât să întreprind cele mai severe măsuri acolo, unde văd periclitare interesele populației. De altfel abuzurile semnalate le voi deferi și ministerului, care are menirea, ca să decidă definitiv în fiecare caz.

Timișoara caută un împrumut de 700 milioane

Consiliul municipiului Timișoara, a hotărât să solicite un împrumut de 700 milioane, pentru realizarea programului de dezvoltare a orașului.

Primăria orașului a intervenit printr'un memoriu la consulatele din Timișoara, cărora le-a cerut sprijinul pentru obținerea împrumutului solicitat piețelor streine.

Orașul acordă ca garanție pentru împrumutul solicitat, întreg imobilul și toate veniturile sale.

Prin retragerea brevetelor, după cari nu s'au achitat la timp impozitele, se distruge industria și comerțul

Obiecțiunile Camerei de Industrie și Comerț din Cluj, făcute în memoriul adresat guvernului, contra retragerii brevetelor dela persoanele cari sunt în restanță cu achitarea impozitelor

Știrile, cari acum două săptămâni anunțau, că Ministerul de Finanțe a luat dispoziții să se retragă brevetele dela persoanele cari sunt în restanță cu impozitele, au provocat foarte mare panică în cercurile industriale și comerciale. Asemenea dispoziții pot să constituie o adevărată pacoste pentru viața industrială și comercială a țării, care și așa are de luptat cu serii înțregi de inconveniente

menite să atace existența vieții noastre economice,

în special acuma, când funcționarii perceptoarelor, în excesele lor de zel, nu se sfiesc să ridice și ultima perimă dela bieții contribuabili, nu numai uneltele necesare meseriei, care ne asigură mijloacele de trai.

Dispozițiile au ajuns în public printr-o adresă a Consiliului comunal din Cehul Silvaniei, adresă, pe care acest consiliu o trimise la Camera de Industrie și Comerț aceste dispoziții, pentru lămuriri.

Primăria din Cehul Silvaniei în adresa trimisă, întrebă, dacă

poate să retragă brevetele persoanelor cari sunt în restanță cu impozitele,

brevete, a căror anulare s'a solicitat de către perceptoratul din Cehul Silvaniei, pe baza unei decizii primite dela secția juridică și statistică din Ministerul de Interne cu No. 2.243 din 30 Sept. 1926.

Camera de Industrie și Comerț, în ședința din săptămâna trecută a luat act cu cea mai mare uimire, de noul pericol ce ne amenință viața economică, subliniind, că

prin retragerea brevetelor se reduce și numărul contribuabililor.

În consecință Camera de Industrie și Comerț, a hotărât să se adreseze printr-un memoriu Ministerului de Industrie și Comerț, protestând contra sistemului întreprins, prin care *ni-se distruge industria și comerțul.* Totodată a telegrafiat Uniunii Camerelor de Industrie și Comerț, cerându-i sprijinul contra dispozițiilor cari se iau fără consultarea prealabilă a ministerelor competente.

Camera de Industrie și Comerț din Cluj a terminat săptămâna aceasta memoriul, pe care-l trimite la București încă în decursul acestei săptămâni. În memoriul redactat, Camera de Industrie și Comerț din Cluj, anunță că legea din 1889, referitoare la încasarea impozitelor, în articolul XVII.

nu recunoaște retragerea brevetelor pentru restanțe

și această lege nu se poate modifica cu ordonanțe ministeriale nesancționate.

În memoriu se refuză obiecțiunea, pe care o face Perceptoratul din Cehul Silvaniei, declarând, că persoanele cu brevete evită să-și achite impozitele, tănuindu-și averea și astfel impozitele nu se pot încasa. Dar se știe foarte bine, că în urma gravei crize economice, care dăinuște de ani de zile și în urma impozitelor și altor sarcini exagerate

contribuabilii au ajuns să nu-și poată câștiga nici pâinea de toate zilele,

încât nu ne putem mira, că nu-și pot achita exageratele impozite la timp.

Obiecțiunile Camerei de Industrie

Vinderea pădurilor din Ghimboca ale Societății Forestiere „Bistra“

Pădurile le-a cumpărat Societatea „Titan-Nadrag-Calan“

Incurcăturile, cari s'au ivit în legătură cu lichidarea societății forestiere „Bistra“ și despre cari am publicat amănuntele, au ajuns în stadiune soluționară, în urma activității societăților „Banca Timișoreană, Societate Comercială, Banca Timișana și Banca Centrală Șvabească, ce și-au luat asupra lor lucrările de sanare.

În decursul lichidării se semnalase însă unele neînțelegeri, pe chestia valorizării pădurilor din Ghimboca ale societății forestiere „Bistra“, dar acuma și aceste neînțelegeri s'au înlăturat, aceste păduri vânzându-se cu

13 milioane lei, societății miniere „Titan-Nadrag-Calan“.

Vinderea pădurilor din Ghimboca, au contribuit în foarte mare proporție la ușurarea lucrărilor de sanare a societății forestiere „Bistra“, institutele acordând noi rate acționarilor societății, din sumele realizate.

Lucrările de lichidare au contribuit în foarte mare măsură la liniștirea creditorilor, încât s'a declarat lichidarea juridică a societății ajunsă insolventă, contribuindu-se astfel la intensificarea autorității economice a Banatului.

Redukálják az állatvásári joggal bíró községek számát

Szilágy megyében 18, Szamos megyében 16 község rendezhet állatvásárt

Az Ardealul Economic-Erdélyi Közgazdaság legutóbbi számában beszámolt arról, hogy az állatvásárok megrendezése ügyében a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara tárgyalásokat kezdett a vármegyei prefekturákkal a vásártartási helyek kijelölésére.

A tárgyalások eredménnyel folynak és remélhető, hogy még ebben az évben meg lehet szervezni az állatvásárokat. Az elmúlt hét folyamán Szilágy- és Szamos megyében folytak tárgyalások az állatvásárok kérdésében. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara képviselőiben Căciula iparkamarai főtitkár és Tatai szakreferens vettek részt a prefekturákkal lefolytatott tárgyalásokon. A tárgyalások folyamán az az intenció jutott érvényre, hogy a vásártartási joggal bíró községek számát lehetőleg redukálják, mert mint utólag kiderült sok olyan község van minden

megyében, ahol éveken keresztül egyellen vásárt nem tartottak, mert távoli fekvésük miatt sem eladó, sem vevő nem látogatta ezeket a vásárokat.

Megállapodás történt Szilágy megye prefektusával, hogy az új rendszer bevezetésével az eddigi huszonhat község helyett csak 18 községnek adnak vásártartási engedélyt, Szamos megyében pedig 22-ről 16-ra redukálják a vásártartási engedéllyel bíró községek számát. A tervzet azonban még csak ideiglenes, mert a két vármegye sok községe nem hajlandó szerzett jogát feladni, mivel a vásárok megszűnésével a lakosság gazdasági érdekeit látják veszélyeztetve.

A jövő hét folyamán kerül sor a kolozsmegyei községek kijelölésére is, amelyek ideiglenes listáját a kereskedelmi és iparkamara vezetősége már el is készítette.

Organizarea târgurilor de vite

Rezultatul tratativelor din județul Someș și Sălaj

În numărul precedent anunțasem, că reprezentanții Camerei de Industrie și Comerț au întreprins tratative cu prefectii de județe pentru a se designa în comun acord localitățile, în care urmează a se organiza târguri, conform legii oboarelor.

Tratativele pornite, continuă să progreseze și astfel se speră, că lucrările de organizare a târgurilor se vor putea termina încă în anul acesta.

Săptămâna trecută s'au urmat tratative pentru organizarea târgurilor în

și Comerț din Cluj, sunt cu atât mai justificate, cu cât în baza legilor de impunere, în vigoare în Ardeal,

retragerea brevetelor pentru restanțe de impozite, este ilegală,

chiar și în cazul, că în vechiul Regat ar fi în vigoare o asemenea lege, care prevede retragerea brevetelor pentru neachitarea la timp a impozitelor.

Guvernul, desigur, va aprecia obiecțiunile justificate ale Camerei de Industrie și Comerț din Cluj, intenția unui stat fiind de a-și spori și nu de a-și reduce numărul contribuabililor prin diferite vexațiuni și exagerări dăunătoare atât cetățenilor, cât și fiscului.

încheiat o convenție, în sensul căreia în județul Sălaj numărul localităților cu drept de-a organiza târguri, s'a redus dela 27 la 18, iar prin acordul încheiat cu prefectura din Dej, numărul comunelor cu drept de-a organiza târguri în județul Someș, s'a redus dela 22 la 16. Acordurile nu sunt însă definitive, fiindcă foarte multe comune nu sunt dispuse, ca să renunțe la drepturile câștigate, fiindcă își cred periclitată situația economică prin renunțarea cerută.

Săptămâna viitoare urmează să se designeze și localitățile din județul Cluj, cari ar urma să organizeze târguri. Lista comunelor, cari vin în combinație în această privință, s'a și întocmit, urmând, ca în decursul tratativelor să se designeze definitiv comunele, cari pot veni în combinație pentru organizarea târgurilor.

Redacția ziarului „Ardealul Economic“ în VIENA: Bela Benzcel, Wien, IV. Schönburgstrasse No. 36, etajul I.

Ziarul „Ardealul Economic“, și-a înființat o redacție și în Viena, ca să poată oferi cititorilor săi informații precise, originale, și din această cea mai importantă metropolă a economiei internațională. Redactorul nostru în Viena este dl. Bela Benzcel, un rutinat ziarist, care în ultimul timp a funcționat la filiala clujană a Băncii Marmorosch & Blank. Redacția noastră din Viena, (IV. Schönburg strasse No. 36, etaj I.) cu plăcere stă la dispoziția cititorilor și abonaților noștri, cu informații și lămuriri economice, angajând informații și acceptând misiuni pentru firmele vieneze.

Rapoartele pe cari le vom publica dela redacția din Viena, desigur vor interesa foarte mult pe cititorii noștri, cărora prin această redacție credem, că le facem un foarte mare serviciu, spre mulțumirea tuturor.

„Sylvia“, fabrică de tricotate și ciorapi se mută din Arad în Oradea-Mare

Una dintre cele mai importante întreprinderi din Arad, fabrica de tricotate și ciorapi, după cum ne anunță redacția din Oradea-Mare, se mută în Oradea-Mare, având în Bihor și în special în Oradea-Mare, clientelă numeroasă. Proprietarul întreprinderii, care a urecat fabrica la nivelul celor mai marcate întreprinderi din țăriile noi, a cumpărat în Oradea-Mare estinse terenuri pentru „Sylvia“, pe care dorește s'o instaleze pe aceste terenuri încă în decursul acestui an.

Mutarea fabricii „Sylvia“, la Oradea a provocat mare bucurie.

Noui firme înregistrate

Tribunalul din Oradea-Mare în ultimul timp a înregistrat următoarele firme noi:

— Depozitul de automobile și piese de automobil Ing. Alfred Verő;

— Cafet, Prima Fabrică Română de Conserve de Cafea, proprietar dl. Dr. Ladislau Löblé, în locul dnl. Samuil Hitter de până acuma;

— Magazinul de Mode Stefan Nagz-Salonta-Mare.

Redacția ziarului „Ardealul Economic“ în ORADEA-MARE: Bela Ötvös, str. Oltenia No. 6.

Cu prefectura județului Sălaj s'a

Az erdélyi és bánági pénzüntézetek egységes átutalási és jutaléktarifát léptetnek életbe

Kolozsváron, Nagyváradon és Aradon már érvénybe lépett az új tarifa — Mennyit számítanak fel a bankok az átutalásokért és a többi bankári tevékenységért?

Az erdélyi és bánági pénzüntézetek — a kolozsvári pénzüntézetek kezdeményezésére — megállapodást létesítettek az átutalásokért és egyéb bankári teendőikért felszámítható jutalékokra vonatkozólag. A nagyváradi pénzüntézetek kezdetben nem csatlakoztak az akcióhoz és a bankok között olyan verseny keletkezett, hogy ténylegesen ráfizettek az átutalásokra.

A nagyváradi pénzüntézetek, az Anglo Bank, a Bihoreana, Banca Generală, Banca Marmorosch, Blank et Co., Polgári Takarékpénztár Rt., Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank Rt., Agrár Takarékpénztár, Nagyváradi Hitelbank, Magyar Általános Hitelbank fiókja, Banca Românească, Erdélyi

Bank és Takarékpénztár Rt. fiókja, Leszámitolóbank, Egyesült Bank, Általános Takarékpénztár és a Nagyváradi Takarékpénztár legutóbb megtartott értekezletükön csatlakoztak az erdélyi és bánági pénzüntézetek mozgalmához és elhatározták, hogy

szeptember hó 15-től kezdődőleg, illetve amennyiben az üzletféllel külön megállapodás volna érvényben, szeptember 30-tól kezdődőleg egységes jutaléktarifát léptetnek életbe.

Az összeállított táblázat szerint — amelyet az alábbiakban közlünk — a jutalékfelszámítás a következőképp történik:

Jutalékszámítási táblázat

Helyg-beosztás	Egyszerű kifizetések	Csekkek	Meghitelezések		Inkasszó
			egyszerű	okmányos	
I. csoport București 200.000 lejig	1 1/2‰, minimum 50 lej	1 1/2‰, minimum 50 lej	1‰ megnyitási, 2 1/2‰ kifizetési, minimum 80 lej	1‰ megnyitási, 2‰ kifizetési jutalék, minimum 80 lej	2‰ behajtásnál, 1‰ visszaküldésnél plus porto és bélyeg, darabonként minimum 50 lej
	200.000 lejen felül	1‰, minimum 300 lej	1‰, minimum 300 lej	marad változatlanul	
II. csoport Mindazon helységek, ahol Bancanat. fiók vagy ügynökség van: 200.000 lejig	2‰, minimum 40 lej	2‰, minimum 50 lej	1‰ megnyitási, 2‰ kifizetési jutalék, minimum 80 lej	1‰ megnyitási, 2 1/2‰ kifizetési jutalék, minimum 80 lej	2 1/2‰ behajtásnál, 1‰ visszaküldésnél, plus porto és bélyeg, darabonként minimum 50 lej
	200.000 lejen felül	1 1/2‰, minimum 400 lej	1 1/2‰, minimum 400 lej	marad változatlanul	
III. csoport Az ország többi városaiban: 200.000 lejig	2 1/2‰, minimum 40 lej	2 1/2‰, minimum 50 lej	1‰ megnyitási, 2 1/2‰ kifizetési jutalék, minimum 80 lej	1‰ megnyitási, 3‰ kifizetési jutalék, minimum 80 lej	3‰ behajtásnál, 1‰ visszaküldésnél, plus porto és bélyeg, darabonként minimum 50 lej
	200.000 lejen felül	2‰, minimum 500 lej	2 1/2‰, minimum 500 lej	marad változatlanul	

Pótdíjszabás

I. Távirati átutalásoknál szedendő:

az I. csoportban: plus lei 60 távirati költség
a II. csoportban: " " 60 " " valamint 1/4‰
a III. csoportban: " " 60 " " valamint 1/4‰

II. Telefon átutalásoknál:

a fentiek érvényesek azzal a különbséggel, hogy telefonköltség fejében még 100 Lei számítható fel.

III.

A felsorolt bankokhoz más bankok, illetve ügyletektől érkező átutalásoknál 10 Lei avisódíj számítható. Harmadik személyek által történt befizetések illetve jóváírások oly ügyfelek javára, akik folyó-

számla viszonyban vannak az illető bank központjával, valamelyik fiókjával, vagy a levelezővel, nem esnek ezen megállapodás hatálya alá.

IV.

Ezen díjszabás alkalmazandó kivétel nélkül minden belföldi féllal szemben, egyedüli kivételt képeznek a bankok közötti ügyletek.

V.

A díjszabás vonatkozik úgy pénzüntézet, mint folyószámla ügyletekre és az inkasszó-tarifa alkalmazandó a leszámitolás végett benyújtott váltóknál is.

VI.

A felszámítandó jutalékokba belefoglalhatók az idegen költségek is.

VII.

Meghitelezések tartamának minden egyes megprolongálásért 1/2‰ külön jutalék számítható fel.

VIII.

Leszámitolási jegyzékekre, nyugtáakra, elszámolásokra felragasztott okmánybélyegeket a félnek külön felszámítandók.

IX.

A díjszabás román és magyar nyelven kinyomtatandó és a bankok pénztár helyiségében kiügyesztendő.

A díjszabás betartását a bankok vezetői erkölcsi kötelességüknek tekintik és e mellett valamely pontjának be nem tartása pénzbüntetéssel büntetetik és pedig első ízben a pénzbüntetés 10.000 lej, másodízben 20.000 lej és harmadízben 30.000 lej, amely összegek az Unio Club pénzüntézet szakosztálya javára fognak fordítottatni.

Ezen egységes tarifa módosítását egyik pénzüntézet sem kérheti 1929. év január hó elseje előtt, kivéve azon esetet, ha a pénzüntézetek többsége ilyen irányu határozatot hoz. Azon esetben, ha az egységes tarifa életbe lépése után Oradean jelentősebb pénzüntézet alakulna, amely az egyezményhez nem csatlakoznék, bármely pénzüntézetnek jogában áll a díjszabás felülvizsgálását követően javaslatot tenni.

Egységes deviza-költség tarifa mely 1928. szeptember 1-én lépett életbe az autorizált intézeteknél.

I. Fővárosokba szóló egyszerű átutalások (Olaszországnál Milánó számít ezen csoportba) 1‰, minimum lej 60.

II. Vidékre szóló egyszerű átutalások 1 1/2‰ minimum lej 80.

III. Bármely deviza-csekk kiállítási díja 1/4‰ minimum lej 60.

IV. Hitellevelek fővárosokba és nagyobb városokba 1/4‰ minimum lej 80.

V. Fürdőhelyekre szóló átutalások, hitellevelek 1/2‰ minimum lej 80.

Távirati átutalásoknál fenti költségeken felül a távirati díj is felszámítandó.

VI. Ugyanezek, eschországi fürdőhelyekre 1‰ minimum lej 100.

Ugyanezen költségek számíthatók az esetben is, ha valamely ügyfél a részére más helyről érkezett deviza fölött rendelkezik valamely itt felsorolt módon.

Értesülésünk szerint a kolozsvári és nagyváradi pénzüntézetek tarifáját az aradi pénzüntézetek is elfogadták és

jelenleg tárgyalások vannak folyamatban a temesvári pénzüntézetekkel,

amelyek valószínűleg a legközelebbi napokban szintén életbeléptetik az egységes tarifát. Az akció rövid időn belül egész Erdélyre és a Bánágra kiterjed és az egységes átutalási és jutaléktarifa a csatolt területek minden jelentősebb pénzüntézeténél érvénybe fog lépni.

Bécsi szerkesztőséget

létesített az ARDEALUL ECONOMIC-ERDELYI KÖZGAZDASÁG, hogy olvasóink lapunk útján eredeti és közvetlen forrásból nyerjenek tájékoztatást és információt a nemzetközi gazdasági élet egyik legfontosabb állomásának és gócpontjának eseményeiről. Lapunk bécsi tudósítását BEN-CZEL BÉLA látja el aki, régi rutinos újságíró és aki legutóbb, mint a BANCA MARMOROSCH BLANK et CO. kolozsvári fiókjának egyik főtisztviselője fejtett ki közgazdasági tevékenységet.

Bécsi szerkesztőségünk, amelynek címe, WIEN, IV. SCHÖNBURG STRASSE 36. I. EMELET közvetlen megkeresésre, de központi szerkesztőségünk közvetítésével is minden kérdésben szívesen áll olvasóink és előfizetőink rendelkezésére és szívesen szolgál felvilágosítással és információval, minden közgazdasági vonatkozású kérdésben. Információkat szerez, romániai cégek részéről bécsi cégeknél megbízások teljesítését vállalja.

Bécsi szerkesztőségünk esetről esetre fog beszámolni az ausztriai és közép-európai gazdasági eseményekről, amelyek bármely vonatkozásban is közelebről érdekelhetik olvasóinkat és szívesen beszámolóit úgy gondoljuk, szívesen fogadják olvasóink.

Nemzetközi gazdasági konferencia Prágában

Prágából jelentik: A Nemzetközi Népszövetségi Unió, amely a világbéket és a népszövetségi eszméket propagálja, október 4-re Prágába nemzetközi gazdasági konferenciát hívott egybe. Az Unió célja, hogy az államok gazdasági érdekeinek egybekapcsolása által az internacionalizmus és béke gondolatát terjessze.

Az Unió gazdasági tevékenységének kifejtése által a Népszövetség munkáját kívánja támogatni. A konferencia programjának első pontja

a Népszövetségnek az európai gazdasági rekonstrukciót célzó munkájának megvitatása.

A program második pontja a genfi konferencia határozatainak végrehajtása az egyes államokban. A konferencia ebben az irányban látni akarja a genfi konferencia eredményét, annak megvalósulási körét. A konferencia végül mindazon javaslatokkal fog foglalkozni, amelyek a Népszövetség mellé fölállítandó gazdasági tanácsra irányulnak.

A prágai gazdasági konferencia természetesen nem fog olyan széles alapon állani és olyan nagyszabású programmal rendelkezni, mint a genfi konferencia, amelyet maga a Népszövetség hívott egybe. A prágai konferenciára számos kitűnő európai gazdasági kapacitás és egyesület jelentette be részvételét.

Elegáns, olcsó és tartós

T Vas- és Rézbutort

szállít a

Timisoarai Vas- és Rézbutorgyár

Timisoara, III. Piața Bisericei (Templomtér) No. 2. — Telefon: 18-31.

Ellenőrzés alá kell venni a reciprok-biztosítóintézeteket

Az egységesített biztosítási törvénnyel és állami felügyelettel kell megvédeni a közönség érdekeit a zugsbiztosításokkal szemben — Mazzuchi kereskedelmi vezérfelügyelő: — „A reciprok biztosítóintézetek könnyelműen kezelik a közönség pénzét” — Biztosítási szakemberek kritikája a „temetkezési biztosítók” működéséről

Nem viselnek kockázatot és százezreket keresnek a reciprok-társulatok

A reciprocitás bázisán működő régi biztosítóintézetek egymás után bekövetkező összeomlása és azok a vizszoalések, melyeket ezek az „intézetek” sorozatosan elkövetnek, készítette lapunk szerkesztőségét arra, hogy ankét keretében megszólaltassuk Erdély néhány európai relációban is elismert biztos alapon működő biztosítóintézetének képviselőit. Felkerestük Tassy Ferencet, az *Adria Biztosító Rt.* kolozsvári intézetének igazgatóját és kikértük véleményét a reciprok biztosítóintézetek működéséről. Tassy igazgató nyilatkozatát az alábbiakban ismertettjük:

Mit mond Tassy Ferenc igazgató

— A közönség jobban szereti a házárd játékot, mint a relativ alappal bíró, bevált régi biztosítóintézeteket. Elsősorban a romániai biztosítási törvény a hibás, mely megengedi, hogy egyszerű kautélákkal, bejegyzéssel működjenek intézetek, ha azok csak 100 ezer lejig szóló biztosítással foglalkoznak.

A sorozatos bukás érlette ki azt a tervet, hogy ellenőrzőbiztosítást kreáljanak, melynek feladata volna az összes biztosítással foglalkozó intézeteket ellenőrizni.

Ausztriában és Magyarországon a biztosítási törvény megköveteli, hogy az intézetek mindennemű működésüket ellenőrzésnek vessék alá. Ezekben az országokban csak olyan biztosítóintézetek működhetnek, melyeknek alaptőkéje és tartalékalapjai az egymillió pengőt elérik. Az intézetek ezenkívül be kell mutassák díjtéltáblázatukat, hogy külön szakértőbizottság ellenőrizhesse a díjtételek nagyságát. Hasonló ellenőrzőbizottság működésére volna szükség Romániában is.

A bizottság kötelessége volna az intézet megalapításakor annak alaptőkéjét, alapszabályzatát, díjtéltélt és egész tervezett működési programját felülvizsgálni.

Természetesen az ellenőrzőbizottságok jogköre korlátolt volna, mert a tulzolt beavatkozás üzletgátló hatással lenne és a biztosítóintézeteket felesleges zaklatásnak tenné ki.

Temetkezési egyletek a reciprok biztosítótársaságok

— A reciprok-társaságokat a törvény nem tekinti biztosítótársaságoknak és ténylegesen nem is egyebek, a békeidőben is fennállott temetkezési egyleteknél. Ezek a társaságok nem is nyújtanak biztosítást, hanem minden alaptőke nélkül egyszerűen arra alakultak, hogy a belépő tagoktól minden haláleset után bizonyos hozzájárulási díjat szedjenek be.

A hozzájárulási díjakat azonban úgy állapítják meg, hogy azokból óriási hányad maradjon meg részükre jutalékkul.

Ezek a társaságok a beiratkozott egészséges emberek terhére kötnek üzlete-

ket, mert semmi rizikót nem viselnek és legnagyobb hasznuk a haláleset bekövetkezése után van. Ez ellentétben áll magával az erkölccsel is, mert

a biztosítás gondolata és lényege azon alapszik, hogy a közönséget takarékosra szoktassa,

illetve az elaggott, munkaképtelenné vált egyéneknek vagy ezek hozzátartozóinak akkor nyújtson támogatást, amikor ezek keresetképtelenségük miatt vagy elhalálozásuk után hátramaradtait erre a legjobban rászorulnak.

— Mi, amikor életbiztosítást kötünk, kérdéseket adunk fel a félnek, melyekre az igazságnak megfelelő válaszokat kell adnia. Ezekből a válaszokból állapítjuk meg azután, hogy az egyes fogalkozási ágak szerint milyen rizikót kell az intézetnek vállalnia és ennek megfelelően változnak a díjtételek is. A reciprok biztosítótársaságok működésének romboló hatása legjobban akkor tűnik ki, midőn a halálhoz egészen közel álló egyéneket is elfogadják és felvesznek, akiknek pár hét múlva beáll halála után bizonyos összeget tényleg kifizetnek. Ezt a fizetést hangos reklámmal hozzák a közönség tudomására és így a laikusokat ezekkel a hangzatos reklámokkal sikerül tagokul megnyerni.

— A reciprok elven működő társaságok nem arra vállalnak garanciát, hogy a haláleset után 100 ezer lejt kifizetnek, hanem csak arra, hogy a csoportba beiratkozott tagoktól ilyen összeget összegyűjteni igyekeznek. Ha azonban a tagok egy része a hozzájárulás fizetését megtagadná, úgy a biztosított összeget a be nem fizetett összeg híjjával fizetik ki. A napisajtó is hibás a reciprok biztosítók elszaporodása miatt, mert ezeknek a társaságoknak fizetett közleményeit úgy adja közre, hogy alkalmat ad a laikusoknak a félreértésre.

— A romániai biztosítási törvényt úgy kellene módosítani, hogy legfeljebb 10—20 ezer lejig engedje csak meg az ilyen társaságok működését és ez is főleg arra szorítkozzék, hogy a lakosság szegényebb része a halálozás után mint temetkezési segílyt kapjon kézhez bizonyos összeget. A reciprocitáson alapuló intézetek a régi temetkezési egyleteket kellene pótolják és éppen úgy altruisztikus alapon kell azokat megszervezni, mint ahogyan régen a temetkezési egyletek altruista alapon működtek.

Négy féle biztosítási törvény van érvényben Romániában

— A biztosítási szakmában különben egész Romániában a legnagyobb zavar uralkodik, mert minden országrésznek

más törvénye van és ezek a törvények egymástól igen eltérők. A regátban teljesen liberális szellemű törvény szabályozza a biztosítóintézetek működését, míg Erdélyben az érvényben levő régi magyar törvényekben kifejezetten a biztosítóintézetek ellen megnyilvánuló szellem ismerhető fel. Bessarabiában a régi orosz törvények vannak még ma is életben, míg Bukovinában a régi osztrák törvények érvényesek. Igen érdekes például, a bukovinai büntető-törvénykönyv intézkedése a biztosítóintézetek ellen. Bukovinában, ha valamely tüzkárosult ellen a hatóság gyujtogatás gyanuja miatt vizsgálatot vezet be és a biztosítóintézet, mint kárvalott jeleni kmege a tárgyaláson, ha a felet felmentik, a felmentett félnek joga van az intézettől erkölcsi kártérítést igényelni és a bíróságok a biztosítóintézetet súlyos kártérítésre ítélik, még akkor is, ha az intézet aktív részt nem is vett a tüzést kivizsgálásánál.

Lampet Marcel, a Fonciera biztosítótársaság igazgatójának nyilatkozata

— A reciprok elven alapuló biztosítótársaságokra nem lehet a „biztosítási” jelszót alkalmazni, mert ez a jogtalan kisajátítása a „biztosítás” megjelölésének és mindannak, ami ezt

A reciprok-biztosítók áthárítják a kockázatot a felekre

— Mi most már a reciprok biztosítás? Nem biztosítás, hanem áthárítása a kockázatnak a felekre, akik az egy és ugyanazon társulatnál „biztosítottak” magukat.

— Miképpen történik az áthárítása a kockázatnak? A biztosítási feltételek szerint a „reciprok” társulat csoportokba tömöríti a feleket, például azt mondja, hogy 1500 biztosított egyén egy csoportot képez. A csoport megállapítás azért fontos, mert ezen csoport tagjai egymással szemben a tagoknak elhalálása esetén díjat tartoznak fizetni a társulatnak. A biztosítási feltételek szerint a társulat kötelezi magát, hogy a kötvényben megnevezett kedvezményesnek 100 ezer lejt fizet ki. Tényleg azonban nem a társulat fizeti ezen összeget ki, hanem a csoport többi 1499 tagjának kell egyenként a 100 lejt a társulat pénztárába befizetni, vagyis összesen 149 ezer 900 lejt. Ebből az összegből fizeti a társulat a biztosítás feladójának (kedvezményezettnek) a 100 ezer lejt és 49 ezer 900 lejt megmarad a társulat pénztárában.

Tehát nemesak, hogy a társulat kockázatot nem visel, de minden

a kifejezést belsőleg is fedné. A biztosítási szó hétköznapi értelemben röviden azt jelenti, hogy

megfelelő díj ellenében a biztosítótársaság kockázatot visel,

aszerint, hogy a biztosítás mire szól, a biztosított esemény bekövetkezése esetén. Például egy földműves gazda biztosítja istállóját 100 ezer lejt tűzkár ellen és ezért a biztosítótársaság felszámít neki aszerint, hogy az istálló hogyan van építve, évi 4—6 ezreléket, azaz a gazda fizet a 100 ezer lejt biztosított érték után 400—600 lejt évente. Ha a biztosított istálló leég, úgy 600 lejt évi biztosítási díj ellenében a biztosítóintézet 100 ezer lejt fog kifizetni. A normál életbiztosítást az egész világon a komoly és korrekt alapon működő biztosítóintézeteknél tulajdonképpen szintén a kárbiztosítást jelképező módon bonyolítják le. Biztosítanak egyéneket, akiket előzőleg orvos megvizsgál és egészségesnek talál fix időtartamra elérés és halál esetére meghatározott díjtétel ellenében. Va laki például biztosítja magát husz évi időtartamra 100 ezer lejt összegre és pedig azzal a feltétellel, hogy ezen összeget amennyiben a husz év eltelte után életben volna, saját kezeihez, amennyiben ezen időtartamon belül bármikor elhalálozna, azonnal özvegyének vagy annak, vagy azoknak, akiket a kötvény szerint elhalálozása esetére kedvezményez, a társaság fizessen ki.

— Ezt a két példát csak azért említettem fel, hogy a laikus közönség is megértse, miszerint a biztosítótársaságok saját maguk által felállított hivatása a kockázat vállalásában nyilvánul meg. A biztosítótársaságok megfelelő ezrelékben számított díj ellenében kockázatot viselnek anélkül, hogy ezt másokra háritaná át, illetőleg ha áthárítják (viszontbiztosítás), ennek költségeit ők maguk fedezik. Ez volna tehát a biztosítás lényege.

rizikó nélkül minden egyes halálesetnél keres 49 ezer 900 lejt.

Tekintve, hogy csupa beteg és félholt biztosítottól van szó, az egyes csoportokban az elhalálozások sűrűn követik egymást és ezek az esetek voltak naponta, mint közlemények, olvashatók a napilapokban. Ezekből a kommunikációból lehet következtetni, hogy hány-szor kellett az egyes csoporttagoknak 100 lejtet fizetni és mennyi haszon maradt ebből a társulatok pénztárában.

— Van azonban — és pedig éppen azért, mert a „társulatok” a halálestekből hasznot húznak, — morálba ütköző oldala is az ilyen társaságok működésének. A „reciprok társaságok” ugyanis orvosi vizsgálat nélkül kötnek biztosítást és

nem az egyén biztosítja magát, hanem az egyént biztosítják

a hozzátartozók és ismerősök, kimondottan azzal a céllal, hogy ismerve az illető beteg állapotát, mielőbb hozzájussanak a biztosított összeghez.

— Egyenesen spekuláció folyik tehát, hogy a már halállal vívódó szegény emberek biztosítása megkötésük, mert mint kifejtettem, abból nemcsak az, aki bebiztosítja a haláljelölt t, huz hasznot, hanem a társulat is, mely az ilyen biztosítást csinálja.

— Romániában nincs megfelelő biztosítási törvény és ezért a romániai biztosítótársaságoknak nem állott módjukban a reciprok társaságok megalakulását megakadályozni. Ahol azon-

DIANA

sós borszesz, vezérképviselő
„GEA” KRAYER. Fő-
lerakat Balkán Impex,
T I M I Ş O A R A.

han csak lehetett, óva intették az érdekelteket, biztosan tudván, hogy az ilyen alakulatok gyorsan összeomlanak. A komoly biztosítótársaságoknak a „reciprok társulatok” semmiféle anyagi vagy erkölcsi kárt nem okozhattak. Anyagi kárt nem, mert a biztosítótársaságok 100 ezer lejes biztosítást csakis orvosi vizsgálat alapján egészségesnek nyilvánított felektől fogadtak el, — tehát

a „reciprok társulatok” egész biztosítási emberanyagát, mint nem létezőt tekintették,

erkölcsi kárt pedig még kevésbé szenvedtek, mert hasonló biztosítási műveletektől távol tartják magukat és

Mazzuchi kereskedelmi vezérfelügyelő megtiltotta az új tagok felvételét

— A reciprok biztosítóintézetek sorozatos összeomlása arra kényszerített, hogy megkezdjem az ellenőrzést a viszonyosságon alapuló biztosítási társaságoknál. A múlt héten egy tordai biztosítóintézetben tartottam ellenőrzést. Az ellenőrző utam a legnagyobb meglepetéssel szolgált.

Megállapítottam, hogy a közönség pénzével — enyhén szólva — nem bánnak elég meggondoltan.

Négymilliót meghaladó inkasszált pénzből több mint 2 millió 600 ezer lejt fordítottak üzletszerzési jutalékokra és más kiadásokra. Az elköltött hatalmas összeg azt bizonyítja, hogy a társaságok a közönség pénzét fényűzési célokra, autóvásárlásokra fordítják.

Ezek a társaságok, mint közkereseti társaságok működnek és így nincs meg a kellő nyilvános ellenőrzés lehetősége.

Utastottam a reciprok biztosítótársaságokat, hogy azonnal alakuljanak át részvénytársaságokká és mindazon követelményeknek feleljenek meg, melyet a törvény a részvénytársaságokra kötelezően előír.

Csődöt rendeltek el Sonnenklar Vilmos pankotai bor-, sör- és pálinkakereskedő ellen

Az aradi törvényszék saját kérelmére csődöt rendelt el Sonnenklar Vilmos pankotai bor-, sör- és pálinkakereskedő ellen. A cég passzívája 1 millió 200 ezer lej, míg az aktívák körülbelül 540 ezer lejt reprezentálnak. A bejelentések határideje október 2., a követeléseket a november másodikán megtartandó tárgyaláson igazolja az aradi törvényszék, míg a csődválasztmány november 5.-én alakult meg. Tömeggondnokul dr. Romul G. Lazar világosi ügyvédet nevezték ki, akinek helyettese dr. Crasnic Jenő aradi ügyvéd.

Creșterea producției industrialei germane de automobile

Berliner Börsenkurir anuntja: Industria germană de automobile a luat un avânt extraordinar în anul 1928. În intervalul Ianuarie—August producțiunea automobilelor pentru transportul persoanelor a crescut cu 39 la sută, desfacerea totală a autobuzelor a crescut cu 45 la sută, a camionelor s'a dublat, industria motocicletelor înregistrează, de asemenea un avânt strălucit, deoarece limita pentru scutirea de impozite a acestora s'a ridicat la 200 centimetri cubi. În total producția motocicletelor în 1928 s'a întins până acum.

életbiztosítást ép úgy, mint a többi ágazatokban való biztosítást is kizárólag kockázati alapon vállalnak.

— A közönséget megvédeni első sorban a biztosítási törvénynek és az állami felügyeleti hivataloknak volna hivatása.

Külföldön úgy a törvény, mint a felügyeleti hivatalok teljesítik az állampolgárokkal szemben ezen kötelességüket és köztudomású, hogy ez rövidesen Romániában is bekövetkezik, mert az illetékes tényezők az új biztosítási törvényjavaslatban, mely most van előkészítés alatt, minden a biztosítással kapcsolatos ügyre ki fogják terjeszteni a hivatalos ellenőrzést.

— Találtam nyugtákat, amelyekben a társaság még bélyegilletékkötelezettségének sem tett eleget

és ezért ellene megindítottam az eljárást.

— Megtiltottam, hogy újabb tagokat vehessenek fel

és ahol a közönség érdeke a már befizetett összegek miatt azt követelte, megengedtem, hogy a már összeállított csoportokat tovább vezessék, azonban az új tagok felvételét megakadályoztam és a jövőre szigorúan megtiltottam.

— Első ellenőrzési utam tapasztalatai arra kényszerítettek, hogy a vizsgálatot a fenntartóságom alá eső területeken minden egyes társaságnál megejtsem

és ahol a közönség érdekeit a legkisebb mértékben is veszélyeztetve látom, a legszigorubb intézkedéseimtől sem fogok visszaradni. A társaság működését azonnal megszüntetem és az észlelt visszaélésekről az illetékes minisztériumnak azonnal jelentést teszek, amely ezen ügyekben a végső szót hivatott kimondani.

Megalakul a Nagyváradi Mintavásár Rt.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara 2 millió lejes kölcsönt vesz fel a mintavásár előkészítési költségeinek fedezésére

Megirtuk, hogy a nagyváradi kereskedelmi és iparkamara a legutóbb megrendezett kiállítással kapcsolatosan elhatározta, hogy a jövő évben megrendezendő nemzetközimintavásár megszervezésére

Nemzetközi Mintavásár Részvénytársaságot alakít, amelynek alaptőkéjét 12 millió lejre kontemplálták.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara igazgatótanácsa a napokban ülést tartott, amelyen részletesen foglalkoztak a mintavásári részvénytársaság megalapításának kérdésével.

Flegmann Ármán azon véleménynek adott kifejezést az ülésen, hogy a jelenlegi gazdasági és pénzügyviszonyok között

valószínűtlen a 12 millió lejes alaptőkének a lejegyzése

és ellenezte azt, hogy a részvénytársaság megalakulására milliós kölcsönt vegyen igénybe a kamara vezetésége.

Papp János dr. kamarai főtitkár véleménye szerint egyelőre csak 6 millió lejre volna szükség, mert

a mintavásár céljaira a kamara ingyen kap területet a várostól

és csak az építések céljaira volna szükség 4 és félmillió lej effektív pénzre.

Negulescu elnök kifejtette, hogy a kamarának minimálisan 2 millió lej kölcsön felvételéről kell most határozni, mert a kölcsön folyósítása sok formalitással jár és amennyiben a kamara nem határoz sürgősen, halasztást szenvedne a nemzetközimintavásár megrendezése.

Szemere Miklós, a Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank Rt. vezérigazgatójának javaslatára

az igazgatóság elvben kimondotta a Nemzetközi Mintavásár Rt. megalakulását, hozzájárult a 2 millió lejes kölcsön felvételéhez is

azzal a megszorítással azonban, hogy ezt az összeget csak a Nemzetközi Mintavásár megszervezésének és előkészületeinek költségei fedezésére szabad felhasználni.

Concedii la Uzinele de fier și Domeniile „Reșița”

Detaliat și la timp anunțasem schimbarile, pe cari le-a întreprins direcțiunea Uzinelor de fier și Domeniile Reșița în acțiunea sa de raționalizare a uzinelor în primăvară. Direcțiunea Uzinelor „Reșița” în prezent a întreprins o nouă acțiune de reducere, conștientând 150 funcționari, sub pretext, că în urma actualei crize economice este nevoită să-și reducă speșele de regie.

Cercușile economice din Banat sunt convinse, că funcționarii din chestie au fost concediați pentru a fi înlocuiți cu funcționari din vechiul Regat.

Este interesant că direcțiunea a concediat și dela Domeniile „Reșița” și pe pădurarii, cari acum câteva decenii intrase în serviciile aceste.

Arlejtési naptár

Szeptember 28. A posta vezérigazgatósága szept. 28-án nyilvános árlejtést tart a giurgiui postahivatal javítási munkálataira, amelyeknek értéke körülbelül 300 ezer lej.

Szeptember 29. A bukaresti csendőrhadtest parancsnoksága szeptember 29-én a Calea Dorobanților 39. szám alatt árlejtést tart liftek készítésére.

Október 2. Gyergyószentmiklós város polgármesteri hivatala október 2-án délelőtt 10 órakor nyilvános árlejtést tart különböző közmunkák vállalata adására. Az árlejtésen betonátjárók és védőgátak építésére, valamint kavics szállítására kell ajánlatot tenni. Az árlejtési feltételek László mérnök-nél, a műszaki osztály vezetőjénél tekinthetők meg.

Október 5. Az ipar- és kereskedelemügyi minisztériumban az állami javak vezérigazgatósága árlejtést tart a vajdahunyadi művek részére szükséges 30 ezer kiló zab, a zalatnai állami üzemek részére szükséges 2500 kiló zab és 10 ezer kiló széna, az abrubányai állami bányák részére szükséges 400 ezer kilógramm zab, 5 ezer kilógramm széna és 3000 kilógramm buzaszalma, valamint a secărămbi bányák részére szükséges 4400 kiló zab és 16 ezer 500 kiló széna szállítására. A részletes árlejtési feltételek megtudhatók Bukarestben, az állami üzemek igazgatóságánál, Cal. Victoriei 188 szám alatt.

Október 10. A bukaresti Arsenálban október 10-én árlejtést tartanak a hadsereg részére szükséges különböző élelmiszerek, vasanyagok és dongák, hordóanyag szállítására.

Október 11. A hadsereg pirotechnikai vezetősége október 11-én árlejtést tart egy 25—35 óránkénti köbméter kapacitású gázgenerátor szállítására.

Október 23. A bukaresti Arsenálban október 23-án árlejtést tartanak 50 ezer kiló autóbENZIN és 5 ezer kiló lámpaolaj szállítására.

Megnyílt a „Record“-söröcsarnok

Clujon, Str. Iuliu Maniu (volt Szentegyház-utca) 3. szám alatt

A „Record“-söröcsarnokban kizárólag

a Temesvári Sörfőzde

Record-Special

és

English Porter

sőrei kerülnek csapolásra!

Estéknként Puskás Béla zenekara hangversenyez.

Elsőrendű konyha! Uradalmi borok! Szolid kiszolgálás!

Románia Franciaországgal és Angliával szemben fennálló tartozásait három új nemzetközi egyezményrel rendezi

A nemzetközi megállapodások lehetővé teszik Románia külföldi kölcsönét — Az Erdélyi Bankszindikátus igazgatósága a nagyváradi ülésen visszautasította a kisebb-ségi pénzügyi intézetek ellen intézett támadásokat — Bizalmat szavaztak dr. Gyárfás Elemér elnöknek

Az „Ardealul Economic-Erdélyi Közgazdaság“ nagyváradi szerkesztőségétől

Az Erdélyi Bankszindikátus igazgatósága — amint arról legutóbbi számunkban már megemlékeztünk — szeptember 13-án Nagyváradon, a Kereskedelmi Csarnok termében dr. Gyárfás Elemér szenátor elnökletével ülést tartott. Az ülés tárgysorozatán több általános érdekességű és fontos kérdés szerepelt, amelyeket beható tanulmányozás tárgyává tett az igazgatóság.

Az ülésen dr. Gyárfás Elemér elnökön kívül jelen voltak Horváth Árpád társelnök, Szemere Miklós (Nagyvárad) és Harmath Sándor (Marosvásárhely) alelnökök, Becek Aladár (Székelyudvarhely), Gál Péter (Zilah), Mandel Kálmán (Tasnád), dr. Nagy Miklós (Bánffyújnyad), Tanyoghly Lajos (Tenke), László Endre (Kolozsvár), Thurner Albert (Szatmár), Mischinger Miklós (Szászrégen), Mezey Ferenc (Tasnád), dr. Demetrovits Elek, Mezey Miklós (Nagyvárad), Korda Kálmán, Gross Ignác, Kelemen Vilmos (Nagyváradi Hitelbank), dr. Ehrlich Kálmán (Erdélyi Bank), dr. Nemes Ferenc (Nagyváradi Takarékpénztár), dr. Váradi Ödön és Berivoy István.

Az igazgatóság elsősorban lefolytatta az elnöki jelentést a legutóbbi igazgatósági ülésen hozott határozatok végrehajtásáról és tudomásul vette, hogy a gyulafehérvári kereskedelmi és iparkamaránál az Erdélyi Bankszindikátus kötelékébe tartozó pénzügyi intézetek érdekeltiségei megfelelő képviselőkhöz jutottak.

A szindikátus elégtételt adott Gyárfás Elemérnek a sajtótámadásokkal szemben

Az igazgatóság ezután foglalkozott a kisebb-ségi pénzügyi intézetek ellen intézett sajtótámadásokkal, amelyek a magas kamatokért a bankokat tették felelőssé és megállapította, hogy

a támadások jogosulatlanok és alaptalanok, mert a kamatlábat a gazdasági helyzet törvényszerűségei szabják meg.

Leszögezte az igazgatóság, hogy az Erdélyi Bankszindikátus volt az, amely a szász pénzügyi intézetekkel közösen elsőnek indította meg a kamatlábak leszállítására irányuló akcióját, amely teljes sikert eredményezett és dacára a változatlanul súlyos gazdasági helyzetnek,

a Bankszindikátus kötelékébe tartozó intézetek sok helyen közel 50 százalékkal szállították le a kamatlábat.

Megállapította az igazgatóság, hogy dr. Gyárfás Elemér elnöknek sem a szindikátus alapszabályai, sem az igazgatóság intézkedései nem nyújtanak módot és lehetőséget arra, hogy az egyes pénzügyi intézetek kamat-politikájára döntő befolyást gyakorolhasson és megállapította, hogy már ezen oknál fogva is teljesen alaptalanok az elnök személye ellen az egyes sajtó-organumokban megjelent támadások.

Az igazgatóság egyhangulag visszautasította az alaptalan támadásokat és dr. Gyárfás Elemér elnököt ragaszkodásáról és változatlan bizalmáról biztosította.

A bankok kényszerfelszámolója

Foglalkozott az igazgatóság a pénzügyi intézetek kényszerfelszámolásának kérdésével is és az e tárgyban három jogászszakértő által kidolgozott javaslatokat elvileg elfogadta és elhatározta, hogy a javaslatok támogatására felkéri a pénzügyi intézetekkel összeköttetésben álló parlamenti képviselőket és szenátorokat is.

Három új nemzetközi egyezmény lehetővé teszi a külföldi kölcsönt

Gyárfás Elemér elnök részletesen tájékoztatta az igazgatóságot a legutóbbi parlamenti ülésszakban megszavazott pénzügyi törvényekről és behatóan ismertette azt a három nemzetközi egyezményt, amelyekkel

Románia Franciaországban és Angliában fennálló állami tartozásait rendezte.

Az 1928. évi március 31-én kelt első egyezmény Romániának Franciaországgal szemben fennálló 525 millió aranyfrank háborús tartozás kiegyenlítését szabályozza, progresszív részletekben az 1928. évtől az 1990. évig, oly módon, hogy az első részlet 1

millió 261 ezer arany frank, amely részlet az 1969. évben 22 millió aranyfrankra emelkedik és ez a törlesztési részlet változatlanul fennáll az 1990. évig.

A második egyezmény 1928. évi május 31-én kelt és a francia állampolgárok tulajdonában levő háboru előtt kibocsátott román állami papírok kamatainak és törlesztési részleteinek aranyban való fizetését írja elő.

A harmadik pénzügyi egyezmény 1928. július 4-én kelt a Schröder-bankhálzával és a londoni tőzsdén bevezetett román állami kötvények aranyban való kiegyenlítését szabályozza.

Az egyezmények világosan mutatják, hogy — amint ezeknek a törvényjavaslatoknak indoklásával maga a kormány is beismeri —

a külföldi pénzpiacokon kibocsátandó román kölcsön addig nem volt elhelyezhető, amíg ezekkel az újabb egyezményekkel a kormány a fennálló régi tartozásait nem rendezte

és nem szakított azzal az eddig követett eljárással, amellyel ezen tartozásoknak papírlapban való kiegyenlítéséhez makaesul ragaszkodott.

A kisebb-ségi pénzügyi intézetek revíziója

Az elnökség részletes jelentést tett a tagintézetek között bevezetett kölcsező revízió kérdéséről és ezzel kapcsolatosan az igazgatóság megállapította, hogy a szindikátusnak nyolc olyan nagy pénzügyi intézete van, amelyek nem revízió kötelesek. Ezek a pénzügyi intézetek: a kolozsvári Erdélyi Bank és Takarékpénztár Rt., a Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt., a kolozsvári Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt., a Marosvásárhelyi Takarékpénztár Rt., a Brassói Népbank Rt., a nagyváradi Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank Rt., a Nagyváradi Agrár Takarékpénztár Rt. és a Nagyváradi Egyesült Bank és Takarékpénztár Rt.

Bank és Takarékpénztár Rt.

A többi revízióköteles 99 intézet közül a revíziót 37 intézetnél befejezték, 59 banknál folyamatban van, míg 14 intézetnek a helyzete a revízió szempontjából még tisztázatlan és ezekre vonatkozólag az igazgatóság speciális intézkedéseket tett.

A szindikátus elnöksége a már levideált pénzügyi intézetek gesztiójának kifogástalanságáért teljes erkölcsi felelősséget vállalhat.

Az eddigi tapasztalatok azt mutatták, hogy a revízióval szemben való idegenkedés teljesen megszűnt és maguk az érdekelt pénzügyi intézetek, valamint a közönség is a legteljesebb bizalommal és megnyugvással fogadják a következő revíziót.

Állásfoglalás az államkincstár hitelezői rang elsőbbsége ellen

Részletesen foglalkozott az igazgatóság az állami adók behajtásáról szóló törvény sérelmes 24. szakaszával, amely az államkincstárnak minden más hitelezővel szemben rangelsőbbséget biztosít. A törvénynek ez a rendelkezése

a hitelezőket állandó bizonytalanságban tartja követelésük behajtásának tekintetében.

Elhatározták, hogy az Erdélyi Bankszindikátus és az összes pénzügyi intézetek hatékonyan támogatják azt az akciót amelyet a sérelmes törvényszakasz eltörlése érdekében a Bankszindikátus kezdeményezésére a kereskedelmi és iparkamarák beindítottak és az igazgatóság felkérte dr. Gyárfás Elemér elnököt, hogy ezt a kérdést a parlamentben is tegye szóvá.

Az Erdélyi Bankszindikátus legközelebbi igazgatósági ülését Kolozsváron tartják meg.

Interzicerea comerțului sub cerul liber în stațiuni

Print' un ordin recent, direcțiunea generală a căilor ferate a interzis cu desăvârșire comerțul cu articole alimentare preparate sub cerul liber în raionul stațiunilor cfr. din întreaga țară.

În consecință s'a dispus izgonirea imediată din cuprinsul stațiunilor a tuturor negustorilor ambulanti cari exercită un asemenea negoț.

Acest ordin nu privește vânzarea de fructe și lacturi făcute de populația satelor, precum și vânzătorii concesionarilor de restaurante și bufete cfr., cari însă vor păzi cu cea mai strictă toale regulile impuse prin caetul de sarcini și dispozițiunile în vigoare.

Nem adóztatható meg a szünetelő gyár

Megirtuk, hogy az aradi Polacsek-féle téglagyár fizetésképtelenné vált és beszüntette üzemét. Az aradi városi tanács ennek dacára 12 ezer lej városi adót rólt ki a gyárra. A gyártulajdonos kérvényt nyújtott be a városi tanácshoz, amelyben kifejtette, hogy a gyárat az 1928. évre állami adóval sem terhelték meg, üzeme szünetelt és ezért kérte a városi adó törlesztését.

Miután megállapítást nyert, hogy a tavalyi készlet után a Polacsek-gyár még a múlt évben kifizette a városi adót, a városi tanács törölte az 1928. évre kivetett adót, miután szünetelő gyárat megadóztatni nem lehet.

S'a deschis Berăria „Record“

Cluj, Str. Iuliu Maniu
No. 3. (f. Szentegyház)

Fabricațiunea fabriciei de bere din Timișoara

va pune în consumație berile

Record-Special și English Porter

Seara concertea ză orchestra lui Bela Puskás.

Bucătărie de primul rang! Vinuri din podgorii!
Serviciu prompt!

Vânzarea Fabricii de Tigle din Mureșel

S'a pretextat vânzarea făcută prin licitație — Sentința Tribunalului din Târgumureș

Tribunalul din Târgumureș a adus sentință în 13 Septembrie a. c. într'un foarte interesant proces, în care comercianții Carlo Bühler și Gheorghe Vermont din Galați, au figurat ca reclamânți, iar Fabrica de Tâgle din Mureșel, ca reclamat.

Anunțasem la timp situația gravă, în care se sbatea Fabrica de Tâgle din Mureșel, încât prin avocatul dr. Andor Fekete, a fost nevoită să solicite un moratoriu de un an dela creditori, angajându-se, ca să plătească creditorilor sută la sută din pretențiuni.

Societatea, neputând satisface nici față de primul angajament, în urma unei a doua convenție, mijlocită tot

de către avocatul dr. Andor Fekete, în înțelegere cu creditorii a vândut prin licitație publică fabrica, pe care o cumpără o societate constituită din comercianți din Târgumureș. Această nouă societate a oferit o cotă de 30% creditorilor.

Comercianții Gălățeni Bühler și Vermout, cari figurează cu o pretenție de 2 milioane lei, printre creditori, au refuzat să recunoască validitatea licitației, pretextând, că ei nu au fost avizați despre vânzarea întreprinsă prin licitație.

Tribunalul din Târgumureș, după cum am anunțat, în 13 l. c. s'a ocupat de chestie, aducând sentința, pe care o publicăm în numărul viitor.

La Banca Românească a Branului s'a semnat cu un jumătate de milion mai mult cu ocazia urcării de capital

Banca Românească, în propaganda sa, pe care o dezvoltă pentru a se estinde în cât se poate de mari proporții și ca să fie și la îndemâna populației rurale, a început să-și organizeze institute de împrumuturi și prin comunele rurale mai mari, în coînteresăție cu notabilitățile din acele comune.

Banca Românească, prin inițiativa sa, a ajuns să-și asigure încrederea populației, fapt, pe care-l putem constata și dintr'o recentă acțiune a unui institut dintre ale Băncii Românești. Încrederea populației față de Banca Românească s'a manifestat mai elatant prin urcarea capitalului Băncii Românești a Branului. Acest Institut, căutând să-și urce capitalul

dela 1 la două milioane, a avut surpriza să se convingă, că în loc de un milion s'a semnat un milion și jumătate. Acest eveniment evidențiază mai semnificativ, decât orice, cât de mare încredere are populația în astfel de institute.

Banca Românească a Branului avea până acuma un capital de un milion lei, 500.000 lei depuneri țărănești și un milion scont la Banca Națională. Capitalul acesta este plasat la țărani gospodari din Bran și jur.

Prin urcarea capitalului, institutul va avea deci ocazie, ca să-și dubleze și scontul, pentruca să poată veni mai ușor în ajutorul populației solicitatoare de împrumuturi.

Societatea Forestieră din Scaunul Străvechi al Mureșului și-a înființat un nou depozit în Târgul-Mureșului

Societatea Forestieră din Scaunul Stravechi al Mureșului, una dintre cele mai mari întreprinderi forestiere de pe Valea Mureșului, anul viitor împlinște zece ani dela fondare. Întreprinderea, care până în prezent producea numai traverse și lemne de foc, înregistrând o producție anuală de circa 2500 vagoane lemne de foc și cam 100.000 de traverse, pe când în uzina din Paraid produce manganul cel mai excelent, în prezent și-a instalat în apropierea gării din Târgumureș un depozit foarte modern pentru desfacerea produselor sale în detal. Noul depozit își începe activitatea la 1 Octombrie a. c.

Directorul general al întreprinde-

rei este dl. Ladislau Ruhig, care anul trecut și-a jubilat al 25-lea an de carieră forestieră și care cu priceperea de specialitate, ce posedă, a contribuit la estinderea întreprinderii în rândul marilor producători forestieri. Societatea din Scaunul Stravechi al Mureșului, are întreprinderi puternice în Paraid, Pescuoaasa și Muntele Mirajului.

Olvassa a

„Lemnul“-t

Congresul și expoziția reprezentanților industriei alimentare și ospitaliere

Constătuirea din 7 Septembrie a hotărât să se organizeze și o expoziție amânând congresul pe 10 și 11 Octombrie a. c.

Proprietarii de restaurante, cafele, otele etc. după cum anunțasem, și-au plănuțit convocarea unui congres pe 28 Septembrie a. c. în Oradea, ca să-și desbată doleanțele și să-și înființeze un sindicat general.

Comitetul de organizare a congresului, în ședința ce a avut în 7 Septembrie a. c. a hotărât, ca să organizeze și o expoziție alimentară și ospi-

talieră, în legătură cu congresul. Astfel congresul s'a amânat pe ziua de 10 și 11 Octombrie a. c. ca să se poată pregăti și expoziția plănuțită.

Comitetul organizator a trimis de altfel circulare către reprezentanții branșei, avizându-i și prin revista de branșe, „Alimentarea“ despre amânarea congresului.

Banca „Sânmiclausana“ își urcă dela un jumătate la 5 milioane lei capitalul

Intensificarea înființării de bănci în provincie

În ultimul timp a început să se intensifice înființarea de bănci, în special rurale, pentruca să se poată sprijini populația mai ușor cu împrumuturi necesare.

Prosperitatea și încrederea, ce se manifestă pentru institutele aceste, o dovedește și necesitatea de urcări de capital. După atâtea urcări de capital în prezent avem plăcerea să înregistrăm o nouă sporire de capital și încă în mod foarte surprinzător.

Urcarea considerabilă o înregistrăm

de astădată la „Sânmiclausana“ bancă de credit și economii S. A. în Sânmiclausana-Mare.

Sânmiclausana își sporește capitalul dela un jumătate de milion, la 5 milioane lei.

Pentru a-și asigura capitalul necesar, a făcut un apel de o nouă emisiune, stabilind valoarea nominală a acțiunilor la 500 lei.

Termenul de semnare a acțiunilor expiră la 31 Decembrie a. c.

Eladták a Bisztra Fatermelő Rt. glimbocai erdőseget

A Titan-Calan-Nadrag Rt. 13 millió lejért vásárolta meg az erdőseget

A Bisztra Erdőkitermelő Rt. likvidálásával kapcsolatosan felmerült bonyodalmak — amelynek részleteiről annakidején beszámoltunk — nyugvópontra jutottak. Ismeretes, hogy a Bisztra szanálását a Temesvári Bank és Kereskedelmi Rt., a Banca Timișiana és a Sváb Központi Bank Rt. vállalta. A szanálás, illetve likvidálás munkálatait azonban kelemetlenül zavarta meg az az affér, amely a Bisztra tulajdonát képező fakészlet értékesítése körül a három pénzintézet között keletkezett. A felmerült ellentéteket azonban sikerült kiegyenlíteni és

a szanáló pénzintézetek a Bisztra tulajdonát képező glimbocai erdőseget a kitermelt mennyiséggel együtt 13 millió lejért eladták a Titan-Calan Nadrag Vasipari Részvénytársaságnak.

Az erdősegek értékesítése nagy lépéssel vitte előre a Bisztra szanálási, illetve likvidálási akcióját és a helyzetet lényegesen megjavította az is, hogy a hitelezők részére a pénzintézetek újabb részlettörlesztést eszközöltek a Bisztra részvényeinek, valamint erdőkitermelési üzemének eladási árából.

Nagy megnyugvást keltett a hitelezők körében, hogy

nemcsak a közvetlenül érdekelt bankok, hanem a többi hitelezők is megkapták követelésük tekintélyes részét.

A likvidálás jelenleg igen előrehaladott stádiumban van,

az érdekelték kimondották a vállalat jogi likvidálását is

és azok a pénzintézetek, amelyek a súlyos anyagi áldozatot igénylő likvidációs munkát végrehajtották, jelentős szolgálatot tettek nemcsak a Bisztra hitelezőinek, hanem hozzájárultak a Bánság gazdasági tekintélyének emeléséhez is.

Jubilál az Ósmarosszéki Faipari Rt.

Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: Az Ósmarosszéki Faipari Rt., fatermelő, a jövő évben ünnepli meg fennállása tízéves jubileumát. A vállalat, amely eddig csak bükkfalpfát és tűzifa kitermelésével foglalkozott, — újabbiból évi átlagtermelése körülbelül 2500 vagon, termel továbbá 100 ezer darab vasuti talpfát, a parajdi üzemből pedig a legjobb minőségű faszenet, — most Marosvásárhelyen a felsővárosi állomás közelében modernül berendezett detail-tűzifatelepet állított be, amely működését folyó évi október elsején kezdi meg.

A vállalat vezérigazgatója, Ruhig László, aki múlt év augusztusában ünnepelte meg a szakrában eltöltött 25 évi aktivitását és aki agilitásával és kiváló szakmai rátermettségével a céget a romániai keményfa nagytermelők sorába emelte. Az Ósmarosszéki Faipari Rt. üzemei és erdőkitermelései Parajdon, Pescuoaasan és Muntele Mirajuluion vannak.

BEREA

AZ

„URSUS“

este excelentă
sör a legjobb

A Medgyesfalvi Téglá- és Cserépgyár Rt. főhitelezői pert indítottak a gyár eladása miatt

Nem értesítették a főhitelezőket a téglagyár eladásáról

Érdekes peres ügyet tárgyalt a napokban a marosvásárhelyi törvényszék. A felperesek Carlo Bühler és Vermont Gheorghe galaci kereskedők, az alperes pedig a Medgyesfalvi Téglá- és Cserépgyár Rt. voltak.

Beszámoltunk annak idején arról, hogy a Medgyesfalvi Téglá- és Cserépgyár Rt., amely fizetési zavarokba jutott, dr. Fekete Andor ügyvéd közvelitásával először hitelezőivel olyan megegyezést kötött, hogy

egy éves moratórium ellenében 100 százalékos kielégítést ad.

Miután az első megállapodásnak a Medgyesfalvi Téglá- és Cserépgyár Rt. nem tudott eleget tenni, újabb — ugyancsak dr. Fekete Andor ügyvéd útján közvetített megállapodás értelmében

a gyárat a hitelezők beleegyezésével nyilvános árverésen eladták egy marosvásárhelyi kereskedőkből alakult érdekeltségnek.

A vétel árából 30 százalékos kvótát fizettek a hitelezőknek. A Medgyesfalvi Téglá- és Cserépgyár Rt. hitelezői között főhitelezőkként szerepeltek Carlo Bühler és Vermont George galaci kereskedők 2 millió lej követeléssel, akik dr. Oana ügyvéd, országgyűlési képviselő útján a marosvásárhelyi törvényszéknél

a nyilvános árverést megátadták azon a címen, hogy őket az árverés útján történt eladásról nem értesítették

és így ők annak jogosságát nem ismerik el. A marosvásárhelyi törvényszék határozatáról jövő számunkban számolunk be.

Herbstein Mór, Arad egyik legnagyobb fűszerkereskedője fizetésképtelen

Két és félmillió lej a passziva — Megindultak az egyezkedési tárgyalások

Az „Ardealul Economic-Erdélyi Közgazdaság” arad-bánsági szerkesztőségétől

A gazdasági válság hullámveréseit hosszú időn keresztül sikeresen állotta Arad egyik legnagyobb fűszerkereskedő cége, Herbstein Mór fűszernagykereskedő, a napról-napra súlyosbodó krízis azonban áldozatul követte ezt az Arad közgazdasági és kereskedelmi élet-

tében évtizedek óta előkelő szerepet betöltött üzletet is.

Herbstein Mór állandóan nagy üzleteket bonyolított le, mindenkor pontosan tett eleget fizetési kötelezettségeinek, a cég bázisa szilárd volt, mindenkor csak reális üzleteket kötött, de

Situația economică a României în preajma Stabilizărei

(4)

de G. Mantu

Industria tăbăriei

ar trebui să aibă o dezvoltare normală, într-o țară ca a noastră în care creșterea vitelor ocupă încă un loc însemnat în economia rurală, mai ales în provinciile alipite. Industria tăbăriei poate dar găsi în țară materia primă animală necesară: și în același timp și celelalte materii ce-i sunt indispensabile: taninul extras din coaja de stejar, grăsimile animale din pești de mare și uleiurile minerale, derivate ale țițeiului.

Ii lipsește însă câteva produse chimice, unele mașini speciale, capital eficient și o organizare rațională și modernă, pentru a lupta cu concurența industriei străine.

Credem, că greșesc industriașii, cari caută scăparea din criza, prin care trece și industria tăbăriei, în ridicarea taxelor vamale, pentru că e semn de vițiu de funcționare și organizare, când o industrie, care are condiții normale de dezvoltare, ca tăbăria, nu se mulțumește cu protecție de 15—20%.

Industria tăbăriei la un capital investit de 314 milioane în 1926 arată un beneficiu de 38½ mil. și o pierdere de 16 mil. lei, adică o rentabilitate de 7%, ceea ce e de sigur puțin, mai ales dacă se are în vedere că valoarea producției a fost în 1926 de aproape 3 miliarde lei.

Din analiza succintă, ce am făcut asupra stării principalelor industrii dela noi, se poate observa, că afară

de câteva industrii: a zahărului, — căroră li s'a creat o situație de monopol prin tarif vamal prohibitiv și prin cartelarea fabricilor, o bună parte din industriile românești trece prin o criză destul de acută, iar unele cum e morăritul sunt chiar în pragul prăbușirii.

Comerțul interior

E o plângere obicinuită, că comerțul nostru intern se luptă cu greutăți mari, sub povara căroră au căzut și cad multe firme.

Numai Trib. Ilfov a înregistrat în 1927 — 1423 cereri de declarare în faliment și 40 de moratorii — și a declarat în stare de faliment 218 firme comerciale, pe când în 1924 s'au declarat numai 50 falimente.

Pentru a putea aprecia aceste cifre vom arăta, că mediu falimentelor în tot vechiul Regat a fost între 1910 — 1914 de 478 falimente pe an și între 1905—1906 de 245.

Deasemenea în 1927 s'au protestat numai la Trib. Ilfov 67.000 polițe și trate, pe când în 1925 se înregistrase 25.800 proteste.

Aceste cifre dau o idee destul de clară de intensitatea crizei.

Pentru cercetarea cauzelor acestei crize e nevoie să examinăm pe de o parte puterea de cumpărare a consumatorilor — adică salariile diferitelor categorii de funcționari, meseriași și lucrători — iar pe de altă parte costul vieții, — adică indicele de scumpete ale traiului.

a jelenlegi türhetellen inkaszóviszonyok miatt mégis fizetéseképtelenné vált.

Herbstein Mórnak nagyösszegű kinlevőségei voltak és vannak, amelyeket nem tudott az esedékesség napján megkapni és ezért kénytelen volt bankkölcsönt igénybevenni, amelynek magas kamata megrendítette a cég helyzetét.

Jellemző a viszonyokra, hogy a cég legutóbb esedékes 60 ezer lej követeléséből csak 4 ezer lejt tudott megkapni.

Herbstein Mór passzívája körülbelül 2 és fél millió lej,

mig a pontos aktivát csak a status összeállítása után lehet megállapítani.

A cég tulajdonosa mindent elkövet, hogy hitelezőinek a legmagasabb kielégítési kvótát tudja nyújtani.

A cégtulajdonos és a hitelezők között megindultak az egyezkedési tárgyalások,

utóbbiak jóindulattal és megértéssel viseltetnek az önhibáján kívül fizetéseképtelenné vált nagykereskedővel szemben és így remélhető, hogy a cég elkerülheti a csődöt.

Exportul României în cursul lunii Iulie

Direcția generală a statisticeii a întocmit următoarea situație provizorie a exportului pe luna Iulie a. c.

Cereale (tone)	
Grâu	709
Secară	702
Porumb	25.947
Orz	5.465
Ovăz	415
Fâină de grâu	185
Târâje	2124

Petrol (Tone)	
Motorină	18.831
Păcura	87.448
Pet ol rafinat	61.771
Benzină	63.020
Uleiuri minerale	3.801

Lemnărie (tone)	
Lemne de foc	52.755
Trunchiuri de brad	671
Lemne de constr. de stejar	1.837
Lemne de constr. de es. foioase	7.623
Scânduri și alte lemne rășinoase	806.097

Animale VII (Capete)

Tauri	168
Vaci	243
Boi	4.526
Berbeci	43
Oi	620
Porci	8.677

Expedierea coletelor cu Orientul Expres

Direcțiunea generală a căilor ferate face cunoscut că compania internațională a vagoanelor cu paluri a început să primească pentru expedierea cu trenurile Orient-Expres și Wien-Ostende Expres, pentru sau dela Brașov mici colete de mesagerii dela 6 la 80 kilograme, prețate în stațiunile din străinătate deservite de aceste trenuri.

Primirea, manipularea și eliberarea lor se va face de către compania internațională a vagoanelor cu paturi, procedându-se la fel ca și cu transportul acestor colete în relațiunile cu Arad și București.

Salariile funcționarilor publici

Au fost sporite de 25—30 ori în mediu de 28 ori față de cele anterioare.

Salariile în industrii și meserii, după statistica Ministerului Muncii erau în 1926 de 19—45 ori mai mari ca în 1914.

Salariile agricultorilor, muncitorilor forestieri și salarilor sunt de 34—35 ori mai mari ca în 1914.

Dacă cercetăm acum indicele de scumpete și statistica prețurilor găsim după ziarul „Argus”, că în Iunie 1928 costul vieții este de 53.80 ori mai mare ca în 1916.

Iar după buletinul statistic (No. 1 pe 1928) indicele generale de scumpete pe 1927 în comparație cu 1913 a variat după orașe între 49.90 ori în București și 38,20 la Piatra-Neamț. Media generală fiind de 40 ori.

Prețurile alimentelor pentru principalele articole de origine animală sunt față de 1913 de 27.85 ori, pentru lapte de 33.17, pentru carnea de vacă de 36.83, pentru ouă de 32.50, pentru pește de 35.30, pentru păsări de 26 ori.

Prețurile pentru alimentele vegetale variază astfel: în 1927 față de 1913 pâinea albă de 39 ori, făina albă de 13 ori, mălaiul de 35.29, grâul de 43.24 ori, orzul de 43.41 ori, porumbul de 41.24 ori, varza de 48.50 ori, cartofii de 3535 ori, fasolea și ceapa de 25 ori.

Prețurile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte sunt cele mai ridicate: de 60 ori stofa de haine, de 55 de ori ghețele, de 44 ori șifonul pentru cămăși.

O mică comparație

Dacă comparăm indicele de scumpete cu indicele salariilor, observăm că chiar dacă am admite că acest din urmă a crescut dela 1926 până acum cu 10%, el încă e inferior celui reprezentând costul vieții — de unde urmează că puterea de cumpărare a salariaților este mai redusă azi decât înainte de război.

Din datele asupra prețurilor s'a putut iarăși observa, că cotele de urcare ale produselor agricole și forestiere sunt mult mai mici decât ale celor industriale.

De aici urmează că producătorul agricol și forestier are o putere de cumpărare mult mai mică, decât înainte de război, fiindcă pe deoparte e silit să vândă relativ mai ieftin produsele sale și să cumpere mai scump produsele manufacturate și fabricate, de cari are nevoie.

Această disparitate de prețuri este foarte periculoasă pentru echilibrul economic, căci duce fatal, dacă se accentuează și se prelungește la o criză gravă.

Fenomenul acesta s'a produs cu o mare intensitate în Rusia sovietică în anii 1920—1923 și a fost denumit de Troțki, criza foarfecelui, fiindcă cele două direcții ale diagramei reprezentând cele două linii ale prețurilor agricole și industriale se depărtează din ce în ce, ca cele două brațe ale unui foarfecă. Criza aceasta a silit pe Lenin să adopte o nouă politică economică: Nepul.

(Sfârșit.)

România își aranjază datoriile față de Anglia și Franța cu trei convenții internaționale

Convențiile internaționale înlesnesc încheierea împrumutului român în streinătate — Direcțiunea sindicatului bancar din Ardeal, în adunarea care, a avut loc în Oradea-Mare, a desaprobat atacurile pornite contra institutelor minoritare

— Dela redacția noastră din Oradea-Mare —

Sindicatul băncilor minoritare ardelene, după cum anunțasem la timp, a avut o adunare de comitet în 13 l. c. în Hala Comercială din Oradea-Mare, sub prezidenția dlui dr. Eiemer Gyárfás, senator, având la ordinea zilei mai multe chestii de soluționat.

La adunarea plenară a comitetului în afară de dl. Gyárfás, au mai participat dn'i Arpad Horváth președintele al doilea; Nicolae Szemere și Alecsandru Harmath (Târgumureș) vicepreședinți; Aladar Beeseck (Odorhei), Petru Gal (Zălau), Coloman Mandel (Tașnad), dr. Nicolae Nagy (Huedin), Ludovic Tunyoghy (Tinea), Andrei László (Cluj), Albert Thurner (Satmar), Nicolae Mischinger (Reghinul Săsese), Francisc Mezei (Tașnad), dr. E. Demetrovits și Nicolae Mezei (Oradea), Coloman Koroda, Ignat Gross și Vilhelm Kelemen (Banca de Credit din Oradea), Coloman Ehrlich (Banca Ardeleană), dr. Francisc Nemes (Banca de Economii din Oradea), Edmond Váradi și Ștefan Berivoy.

Adunarea a discutat întâi raportul prezidențial, luând act de hotărârile aduse în ultimul timp și soluțiunile, prin cari institutele din sindicatul bancar, au ajuns să fie corespunzător reprezentate în Camera de Industrie și Comerț din Alba-Iulia.

Cele trei convenții încheiate asigură reușita împrumutului extern, solicitat de stat

Dl. Elemer Gyárfás, în calitate de președinte, anunțând legile financiare votate în ultima sesiune parlamentară, a adus la cunoștința membrilor, că cele trei convenții încheiate cu Anglia și Franța, înlesnesc considerabil reușita împrumutului, ce solicită statul în streinătate. Prin aceste convenții România și-a aranjat și datoria pe care o are față de Franța și totodată și efectele de stat, cari sunt în posesiunea cetățenilor francezi dinainte de război. Tot prin aceste convenții s'a aranjat și achitarea rentelor de stat, introduse la bursă din Londra.

Convențiile, după dl. Gyárfás, evidențiază destul de clar punctul de vedere al guvernului român, care era convins, că noul împrumut se poate realiza numai după aranjarea datoriilor vechi.

Controlul băncilor

În urma aportului referitor la obligativitatea controlului bancar, adunarea a constatat, că Sindicatul are opt bănci mari, cari nu sunt supuse controlului. Acestea sunt: Banca Ardeleană din Cluj, Banca de Credit și Economii din Cluj, Banca Agricolă din Cluj, Casa de Economii din Târgumureș, Banca Agrară de Economii din Oradea-Mare, Banca Populară din Brașov, Banca de Economii din Bihor (Oradea-Mare) și Bănoile Unite de Economii din Oradea-Mare.

Din cele 99 de bănci supuse controlului, la 37 de bănci s'au și terminat lucrările de revizuire, iar la 59 de bănci, sunt în curs aceste lucrări, iar

Sindicatul desaproabă atacurile îndreptate contra dlui Gyárfás

Adunarea, ocupându-se cu atacurile îndreptate contra institutelor minoritare, constatând că aceste atacuri sunt nejustificate și lipsite de baze serioase, fiindcă etalonurile se modifică după împrejurări, a precizat, că tocmăi Sindicatul a inițiat reducerea etalonului, adică tocmăi băncile minoritare: maghiare și săsești, cu toată situația economică și acuma continuă să fie defavorabilă. Astfel unele bănci și-au redus etalonul chiar și cu 50%.

Comitetul a mai constatat, că dlui Gyárfás nici statutele sindicatului și nici dispozițiile direcțiunii nu i-au dat posibilitate, ca să poată avea influență decisivă asupra politicii etaloniale a diferitelor bănci și prin urmare a considerat nejustificate și nebazate, atacurile apărute în unele cotidiene contra persoanei dlui Gyárfás de încrederea membrilor.

Lichidarea forțată a băncilor

Direcțiunea, ocupându-se cu chestia lichidării forțată a băncilor, a aprobat în principiu propunerile, elaborate de specialiști juridici, hotărând să ceară în această chestie spriginul senatorilor și deputaților, cari sunt în legătură cu băncile.

situația unui număr de 14 bănci, încă nu este clarificată în privința controlului, încât direcțiunea a fost nevoită să ia dispoziții speciale referitor la aceste bănci. Direcțiunea poate să și ia toată răspunderea pentru băncile, a căror gestiune s'a revizuit, constatându-se că rezerva, ce se manifestase până acuma în privința revizuirilor, a dispărut complect, băncile primind cu cea mai mare încredere revizuirea obligatorie.

Contra priorității statului la încasări

Adunarea, ocupându-se cu articolul 42 din legea impozitelor, care asigură prioritate statului la încasări, considerând, că aceste dispoziții neliniștesc pe creditorii în privința încasării pretenziunilor ce au, a hotărât să spriginească și Sindicatul acțiunea pornită din inițiativa camerei de industrie și comerț, pentru suprimare, respective schimbarea acestui articol de lege, dăunător creditorilor particulari, cari astfel își consideră periclitată reușita încasării

pretenziunilor ce au pe piețe. Dl. Gyárfás a fost autorizat, ca să aducă chestia și în discuția Parlamentului, în sensul hotărât.

Proxima adunare a comitetului s'a hotărât să aibă loc în Cluj, ședința din Oradea-Mare terminându-se cu deplin succes.

Inițierea unei societăți de târguri de mostre în Oradea

Camera de Industrie și Comerț din Oradea-Mare, solicită un împrumut de două milioane, pentru acoperirea șeselor organizării târgului de mostre

Camera de Industrie și Comerț din Oradea-Mare, după cum mai anunțasem, în legătură cu expoziția precedentă, a hotărât, ca pentru organizarea viitorului târg de mostre, să organizeze o societate internațională cu un capital societar de 12 milioane lei. Comitetul Camerei de Industrie și Comerț din Oradea-Mare, întrunindu-se, a discutat amănunțit problema propusă.

Dl. Antoniu Flegmann, a opinat, că în actuala criză de numerar, nu este sigură subscrierea capitalului de 12 milioane și astfel nu este oportun să se ia împrumuturi pentru inițierea societății.

Dl. Dr. Ioan Pap, secretarul general al Camerei, declară, că deocamdată ar fi de ajuns 6 milioane, avându-se în vedere, că terenul necesar

târgului, se acordă gratuit din partea orașului, încât numai construiile ar reclama sume efective, cifrate la maximum de 4½ milioane.

Dl. Negulescu, președintele Camerei, a anunțat, că este vorba numai de un împrumut de 2 milioane, care însă are multe formalități, încât dacă nu se decide urgent în privința lui, atunci suferă întârziere organizarea târgului.

Dl. Nicolae Szemere, directorul general al Casei de Economii și Băncii Agricole din Bihor, propunând să se hotărească în principiu inițierea societății de târguri internaționale și să se autorizeze împrumutul cu condițiunea de-a se întrebuița acest împrumut exclusiv pentru organizarea târgului, s'a acceptat ideea:

Szünétel a magyar nyersbőr export

Budapestről jelentik: Nemzetközi megegyezés folytán bizonyos idő után a nyersbőrexportot teljesen fel kell szabadítani. A magyar borkartell minden eszközzel ezen egyezség hatálytalanságára törekedett és a vezető börgyárak és nyersbőrkereskedők között egyezség jött létre, amely szerint a börgyárak kötelezik magukat arra, hogy a vágóhidakról és a vidékről az összes nyersbőrkvantumot felvásárolják.

Az átvételi árat időről-időre állapítják meg. Ezen egyezség alapján a börgyárak végleges befolyást biztosítanak maguknak a nyersbőrpiacon alakulására. Magyarországból ez után nem exportálhatnak nyersbőrt és a magyarországi nyersbőrrakok sohse fognak hozzáilleszkedni a világpiac árához.

Korszakalkotó találmány a friss gyümölcs szállítására

Az angol szaksajtó a közelmúltban új gyümölestartási módot ismertet. Ez az új eljárás Milanitól, az egyik kaliforniai gyümölestermelő egyesület elnökétől ered, aki eljárását szabadalmaztatni akarja.

Milani módszere röviden a következő: Az eltartásra szánt gyümölcsöket kézzel szedik le a fáról és nagy gondot kell fordítani arra, hogy azok lehetőleg egészségesek és minden zuzódástól mentesek legyenek. A gyümölcsöket ezután 200 darab befogadó

képességű bádogdobozba esomagolják és a doboz anélkül, hogy fedőlapját leforrasztanák, egyszerűen csak letakarják. Ezután a doboz egész külső felületét, valami könnyen égő anyaggal (benzin, különféle olajok) kenik be és meggyújtják. Amíg a külső felületre kent anyag elég, addig a doboz belsejének összes oxigén tartalmát elfogyasztja és olyan gáz keletkezését segíti elő, amely a gyümölcsöket tökéletesen konzerválja, anélkül, hogy a dobozba zárt gyümölcsök izükben, zamatjukban, színükben bárminemű változást is szenvednének. Ennek a műveletnek az elvégzése után kerül a sor a fedőlapnak légmentes leforrasztására.

Az elmúlt szezonban több, mint 60 vagon körtét és kajszinbarackot konzerváltak ily módon és ezeket a világon minden tájra felé exportálták. A feltaláló szerint a szállítmányok mindig a legtokéletesebb állapotban érkeztek meg rendeltetési helyükre és mint friss gyümölcsöt bocsájtották áruba.

Importul mostrelor de fire de lână

Ministerul de finanțe a trimis un ordin circular tuturor punctelor vamale din țară prin care le face cunoscut că pentru mostrele de fire de lână expediate ca eşantioane fără valoare, deci scutite de plata drepturilor de import, se va admite greutatea maximă de 100 grame, condițiunea ca firele să fie tăiate în lungime maximă de 25 cm.; iar pentru eşantioanele de lână ori rămășițe de țesătură de lână, se va admite greutatea maximă de 200 gr. cu condițiunea ca să nu se trimită decât cel mult 2 paciete din unul și același fel de marfă de fiecare dată.

Bécsi szerkesztőségünk címe:

Benczel Béla

Wien, IV. kerület,
Schönburg Strasse 36.
I. emelet.

„Phönix“

Kénsav és Vegyi Termékek Gyára R. T.

Baia-Mare

Ajánl a t. c. gazdaközönségnek az őszi vetésekre 16—18% szuperfoszfátot, keverék és szőlőtrágyákat. A foszfortartalom garantálva.

Industria avantajate

Prin jurnalul Consiliului de ministri, publicat în „Monitorul Oficial” Nr. 207 din 18 Septembrie ert., s'au acordat înlesnirile și foloasele legii pentru încurajarea industriei naționale uzinei electrice ce uzinele și domeniile de fier Reșița, S. A., posedă în com. Anina.

Prin jurnalul Consiliului de ministri, publicat în „Monitorul Oficial” Nr. 205 din 15 Septembrie 1928, s'au acordat înlesnirile și foloasele legii pentru încurajarea industriei naționale următoarelor întreprinderi:

— Fabricii de blănărie ce dl Iosif Leichner voește a înființa în Oradea, Strada Decebal 1.

— Fabricii de ferestre ce S. A. Levante Company voește a înființa în Oradea, Str. Luceafărul 2.

— Atelierelor de reparațiuni ce CFR (Direcția serviciului de ateliere și material rulant) posedă în: Cluj, stația Simeria; Brașov; Arad; Dej și Timișoara.

— Fabricii de tacâmuri și lopiți ce domnii Andrei Lengyel, G. Raiacsoni și Csillag Géza posedă în Arad, Str. Moș Ajun 28.

— Secțiunii de vase emailate ce Frații Printz, turnătorie de fire și fabrică de nasturi voește a înființa în Satu-Mare.

— Fabricii de articole de fir și metal „Duplex”, ce domnii Stefan Neubauer, Frenkler Francisc și Iacob Holz posedă în Timișoara, Str. Gh. Pop din Băsești.

— Uzinei Termo-Electrice ce firma „Ciebag” voește a înființa în comuna Dumbrăveni, jud. Târnava-Mică.

A Barcasági Bank Rt. részvényeit al pari cserélik át a Nagyszebeni Általános Takarékpénztár Rt. részvényeire

Megirtuk, hogy a brassói Barcasági Bank Rt. legutóbb megtartott közgyűlésén elhatározta a Nagyszebeni Általános Takarékpénztárral való fuzióját.

A fuzió elhatározásával kapcsolatosan a Barcasági Bank Rt. a kereskedelmi törvény 202. szakasza értelmében most értesíti részvényeseit, hitelteljeit, üzletfeleit, hogy az intézetet a Nagyszebeni Általános Takarékpénztár a folyó évi június 30-ával összes kötelezettségeivel és jogaival együtt átvette és hogy az intézet a folyó évi július hó elsejétől kezdve, mint a Nagyszebeni Általános Takarékpénztár Rt. fiókja folytatja működését.

A Barcasági Bank Rt. részvényeit a Nagyszebeni Általános Takarékpénztár Rt. részvényeivel al pari cserélik át.

Noua taxare a strugurilor la C. F. R.

Administrația căilor ferate aduce la cunoștința generală că pentru transporturile cu fructe proaspete, inclusiv strugurii, încercate în vagoane complete, la expedierea lor cu trenurile de persoane, pe liniile unde nu există trenuri accelerate de marfă, se vor percepe taxele de mică greutate respectivă la greutatea efectivă, minimum 5000 kgr.

Dispozițiunea aceasta urmează să se aplice cu începere dela 1 Octombrie a. c.

Banca Albina își sporește capitalul la 100 milioane

Convocarea adunării extraordinare necesară sporirii capitalului societar

Pregătirea stabilizării și realizării împrumutului extern, pe cari dl. Vintilă Brătianu le crede sigure au creat noi orientări și pentru instituirea financiare române în vederea începerii unei noi ere economice.

La nizuințele, ce se manifestează pentru consolidarea economică a țării aderând, și băncile sunt nevoite să-și introducă o politică de afaceri mai sigure, după sezonul conjuncturilor viroase, cari au trecut peste viața noastră economică.

Imprejurările schimbate au determinat și pe cea mai mare bancă românească din Ardeal, pe „ALBINA”,

Insolvența celui mai mare comerciant de coloniale din Arad

Pasive de 2 și jumătate milioane — Inceperea tratativelor de Arad

Crizele economice și de numerar, au reclamat o nouă jertfă, care până acuma a rezistat eroic calamităților ce a întâmpinat.

Cea mai mare firmă de coloniale din Arad, firma Mauriciu *Herbstein*, neputând să mai înfrunte

calamitățile provocate de criza economică și de numerar, în urma greutăților insuportabile, cari caracterizează încasările,

a fost nevoită să devină insolventă.

Dl. Mauriciu *Herbstein*, are foarte multe pretențiuni pe piață, pe cari nici până în prezent nu le-a putut încasa, și din acest motiv a fost nevoită să recurgă la

împrumuturi bancare, cari fiind

ca să-și urce capitalul societar. Astfel în ultima adunare a comitetului, s'a hotărât să se urce capitalul băncii dela 50 la 100 milioane, înfăptuind tranzațiunea încă anul acesta.

Direcțiunea va convoca în scurt timp o adunare generală extraordinară pentru hotărîrea operațiilor necesare urcării capitalului.

Urcarea capitalului la 100 milioane se crede asigurată, în urma popularității, renumelui, clienturei și încrederii, de care se bucură banca „ALBINA” în cercurile economice și sociale, în special în Ardeal.

foarte scumpe, au sdruncinat din temelie

această firmă cu trecut de decenii.

Este interesant pentru caracterizarea situației actuale, că firma dintr-o pretensiune, care acuma era scadentă, din 60 de mii, abia a putut încasa 4 mii — zi patru mii!

Pasivele firmei se cifrează la 2 și jumătate milioane. Acțiunile se vor stabili mai târziu.

Proprietarul firmei face tot posibilul, ca să acorde creditorilor o cotă cât se poate de mare.

Tratativele pornite între proprietarul firmei și creditorii, continuă în cadre foarte înțeleghătoare, încât se speră, că se va evita falimentul.

Százmillió lejre emeli fel alaptókéjét a Banca Albina

Összehívják a pénztézet rendkívüli közgyűlését

A valuta stabilizációjával és a külföldi kölcsön várható realizálásával kapcsolatosan az az új gazdasági és pénzügyi éra, amelynek bekövetkezését Brătianu Vintila miniszterelnök biztosra jósolta, új feladatok elé állítják a romániai pénztézeteket is. A gazdasági és pénzügyi élet minden terén — ha lassu tempóban is — de észlelhető a konszolidációra való törekvés és a pénztézetek is kénytelenek alkalmazkodni — a viharos konjunkturák elmúlása után — a nyugodtabb, kevesebb haszonnal járó, de biztosabb üzleti politikához.

A megváltozott viszonyok teszik szükségessé és indokoltá, hogy a BANCA ALBINA, a legnagyobb erdélyi román pénztézet is tökeemelést hajtson végre.

A Banca Albina igazgatósága legutóbb megtartott ülésén elhatározta, hogy a pénztézet alaptókéjét a jelenlegi 50 millió lejről 100 millió lejre emeli fel és a tökeemelési tranzakciót még ebben az évben végrehajtja.

Az igazgatóság legközelebb rendkívüli közgyűlésre hívja össze a pénztézet részvényeseit és felhatalmazást kér az új részvények kibocsátására és jegyzés alá való bocsátására.

Tekintettel arra a széleskörű üzleti hálózatra és klientélára, amellyel a Banca Albina rendelkezik és tekintettel arra a napról-napra fokozódó népszerűsége és bizalomra, amelyet az erdélyi románság leghatalmasabb és legmobilabb pénztézete a csatolt területek lakossága körében osztatlanul élvez, biztosra vehető, hogy az alaptókének 100 millió leire való felemelése teljes sikerrel fog zárulni és a kibocsátás alá kerülő részvényeket a legrövidebb időn belül teljes egészükben lejegyzik.

„MIRA” légyfogó

minőségben legjobb, árban legolcsóbb.

Kérjen árajánlatot

Herczeg Géza vegyészeti gyártól, Cluj.

Ujabb iparpártolási engedélyek

A Monitorul Oficial szeptember 18-án megjelent 207. száma minisztertanácsi határozatot közöl, amelynek értelmében a Reșicai Vasművek és Uradalmak Rt. Aninán létesített villamocentráléja megkapta az iparpártolási törvény kedvezményeit.

A Monitorul Oficial szeptember 15-iki 205. számában közölt minisztertanácsi határozat szerint legújabbban a következő erdélyi és bánági iparvállalatok kapták meg az iparpártolási törvény kedvezményeit:

Leichner József Nagyváradon, Str. Decebal 1 szám alatt létesítendő szücsmühelye.

Levante Company Faipari Rt., amely Nagyváradon a Str. Luceafărul 2 szám alatt tervezi felállítani üzemét.

A CFR Kolozsváron, Piskin, Brasóban, Aradon, Désen és Temesváron működő vagonjavító mühelyei.

Lengyel András, C. Raiacsoni és Csillag Géza tulajdonát képező aradi ezüstárugyár.

A Princz Testvérek Vasöntöde és Gépgyár Rt. szatmári cég zománcedény osztálya.

A Neubauer István, Frenkler Ferenc és Holz Jakab tulajdonát képező temesvári „Duplex” fém és vasipari gyár.

A kisküküllőmegyei Dumbrăveni községben a „Ciebag” cég által létesítendő termoelektrikai gyár.

Nagyváradai szerkesztőségünk:

Ötvös Béla

Oradea-Mare, Str. Oltenia (volt Csengeri ucca) 6.

Temesvár városa 700 millió lej külföldi kölcsönt keres

Temesvár város tanácsa elhatározta, hogy a városfejlesztési program megvalósítására és szükséges investíciókra 700 millió lej külföldi kölcsönt vesz fel.

A város főpolgármestere memorandumot adott át a Temesváron székelő külföldi konzulátusok vezetőinek, amelyben intervenciójukat kéri a külföldi pénzpiacokon a kölcsön megszavazása érdekében. A kölcsön biztosítékul a város hajlandó ingatlan vagyonál és vállalatának jövedelmét lekötöni.

A szőlő és a friss gyümölcs új vasuti tarifája

A CFR vezérigazgatósága rendeletet adott ki, amelynek értelmében a friss gyümölcs és a szőlő vagontételekben azokon a vonalokon, amelyek nem közlekedik gyorsvonat, személyvonatokkal is szállítható, amely esetben a tényleges súly szerint, de minimálisan 5000 kilogramm után a teheráru díjszabás megfelelő tétele fizetendő.

Ez az új rendelkezés a folyó évi október hó elsején lép életbe.

Olvassa a

Lemnul-t

Situația industriei de var din România

Concurența poloneză și tarifurile exagerate de transport stânjenesc activitatea comerțului nostru

În România se găsește în abundență materiale de construcție, având mense păduri de lemne, mari zăcăminte de minereuri, ciment, sticlă, var etc.

Înainte de schimbarea regimului în Banat și Ardeal era atât de mare producția de var, încât era în stare să aprovizioneze întreaga Ungarie de odinioară. În urma schimbării de regim, au ajuns în România cele mai mari zăcăminte de minereuri și de var excelent cari azi reclamă piețe noi de plasare.

Mai eclatant s'a schimbat situația minelor excelente de calce din Aleșd și Caravan, cari în trecut aprovizionau marele șes al Ungariei. În urma schimbării frontierelor însă, aceste mine și-au pierdut vechile piețe, fiindcă Ungaria își protejează industriile sale contra întreprinderilor române. În astfel de împrejurări, întreprinderile dela frontieră sunt nevoite să-și caute piețe în interiorul țării, făcând concurență produselor ardeleni, în special ale societăților de var și ciment din Turda, cari, deși lucrează cu gaz metan, nu pot să-și livreze de parte produsele din cauza tarifelor exagerate de transport ale C. F. R.

Societățile de var din Ardeal și Banat, pe lângă multe inconveniente ce au de semnalat, mai sunt nevoite să supoarte și concurența varului polonez, care se importă în special în

apropierea frontierei polono-române, cu protecționismul, pe care-l acordă întreprinderilor poloneze chiar și statul polonez, în formă de avantajii vamale, de transport și credite, încât își acaparează piețele române dinaintea produselor române neprotejate de guvernul nostru.

Este caracteristic, că la noi în ultimul timp s'au intensificat lucrările de construire și cu toate aceste produse de var din Ardeal și Banat nu s'au consumat în proporția din anul precedent.

Producții de var din Ardeal și Banat, — după cum suntem informați — ceruse, ca să se înlesnească plasarea varului românesc, prin reduceri de taxe la transport. Astfel s'ar fi ușurat și situația exploatarei și s'ar fi încurajat și construirea. În legătură cu aceste au mai cerut, ca să se încurajeze exploatarea varului românesc, după metoda întreprinsă în Ungaria, stavilindu-se importul polonez, în interesul industriei române, care și-ar putea astfel oferi mai convenabil produsele. Guvernul cu toate aceste n'a luat dispoziții nici până în prezent. În astfel de împrejurări prețul varului variază după regiuni, între 9—12.000 lei de vagon, preț, care s'ar putea reduce, dacă guvernul ar încuraja industria română prin acordări de avantajii de transport.

A româniile mésztermelés krízisének okai

Le kell szállítani a mész és mészko vasuti fuvardíját! — A lengyel mész versenye veszélyezteti a romániai mészkohányák rentabilitását

România természeti kincsekben gazdag földje az építőiparhoz szükséges összes termékeket rejti ölében. Tán, vasércen, márványon kívül az építkezéshez szükséges mészkoövet bő mennyiségben tartalmazza.

Erdély és Bánság mésztermelése az imperiumváltozás előtt oly nagymérvű volt, hogy ellátta a szükséges mészanyaggal a régi Magyarország egész építőiparát.

Az új politikai és geográfiai határok megállapításával a legnagyobb és minőségben legkitünőbb mészkohányák a lecsatolt területen maradtak és ezekből a mészkohányákból kitermelt mész új elhelyezési piacot kellett keressen. Különösen megváltozott az élesdi és az Aradmegyében levő karaváni mésztermelő kőhányák helyzete, amelyek régen főleg a Nagyalföld szükségletét látták el kitünő minőségű termékeivel. A vámhatárok felállításával a kőhányák elvesztették az egzisztenciájukat biztosító piacot, miután

Magyarország saját mészkotermelő bányái vagononként 4000 lejes védővámval támogatja a Romániából importálható mész versenyével szemben.

A határszáron levő romániai mésztermelők termésüket az ország belsejében kell, hogy elhelyezzék és ezzel az erdélyi mészkohányáknak nagy konkurenciát okoznak. A Tordán és vidékén levő mésztermelő és égető társaságoknak, amelyek bár a gáz-

zal való égetéssel a legkitünőbb meszet termelik, az általuk termelt meszet a CFR fuvartarifája miatt kizárólag csak az erdélyi piacon tudják elhelyezni. A magas fuvardíjak miatt sem Erdély távolabb eső helyeire, sem a regátba, sem pedig az ország többi részébe szállítani nem tudnak.

Az erdélyi és bánsági mésztermelők ezen a bajokon kívül még igen komoly és számottevő konkurenciával is kell megküzdenie, a lengyelországi mészszel,

amelyet a lengyelek főleg Bukovinába, Csernovicba és Északromániába szállítanak. A lengyel mész nemcsak kitünő minősége, de közelsége, másrészt pedig a lengyel kormány által biztosított kedvező exportfuvartarifa és négy hónapos vámhite miatt is könnyen talál kedvező elhelyezési lehetőséget Romániában és az egyébként jó, felvevőképes piacon az erdélyi mész elől teljesen elhódította.

Az erdélyi mésztermelők kedvezőtlen helyzetére jellemző, hogy bár az építőiparban a tavalyi stagnálással szemben az idén javulás állott be Erdélyben és a Bánságban, a piac a tavalyi mészszükségletnek alig a felét konzumálta az idén.

Az erdélyi és bánsági mésztermelők annak idején intervenáltak a kormánynál, valamint a CFR vezérigazgatóságánál, hogy egyrészt

redukálják a fuvardíjat és ezzel tegyék lehetővé a mésznek az ország

távolabb fekvő vidékeire való szállítását, amellyel nemcsak az erdélyi és bánsági mészkohányáknak a helyzetét javítják meg, hanem az ország építőiparának minden építkezéséhez szükséges elsősorú építési anyag beszerzését tennék lehetővé, másrészt pedig azt kérték a kormánytól, hogy Magyarország példájára

România is védővámokkal védje meg a hazai mésztermelőket a lengyel mész versenyével szemben

Parkettáruban állandóan fokozódik a kereslet

A megalakítandó parkettkartell védeni fogja a kisüzemeket is

Legutóbbi számunkban részletesen ismertettük a romániai gyáraknak a parkettkartell megalakítására irányuló törekvéseit. Ujabb értesüléseink szerint a parkettkartell megalakítása után rövidesen sor kerül a központi iroda felállítására is. Az ideiglenes megállapodást a parkettkartell gyárak betartják és nehézséget csak a kisvállalatok egyrésze támaszt, mert félti egzisztenciáját.

A megalakítandó kartell azonban tekintettel lesz a kisüzemek érdekeire is,

mert az a célja, hogy egységes táborba tömörítse kivétel nélkül az összes romániai parkettkartell gyárakat.

Parkettáruban egyébként a kereslet folyton emelkedik, az üzemek alig tudják a szükségletet ellátni, a gyárak kivétel nélkül annyira jól foglalkoztatottak, hogy promtrendelet is csak négy hét múlva tudnak teljesíteni.

Az intenzív kivétel miatt a tölgyfűrészáru teljesen eltűnt a piacról és így a kereslet nem talál kielégítésre.

Parkettáruban tavalyról 80 ezer kvadrátméter áru maradt meg,

azonban ezt a tavalyi felesleget az ideai erős kereslet már teljesen fel-

és a hazai mésztermelés legalább az ország belsejében találjon megfelelő elhelyezési lehetőséget és piacot. Ertesülésünk szerint a kormány foglalkozott a mésztermelők kérdésével, amely felett azonban még nem döntött.

A prima mésznek az ára az ismertett körülmények miatt vidékenként és leadóállomásonként 9—12 ezer lej között ingadozik vagonként.

szívta és az újabb termelés csak lassan és redukált mértékben tudja a keresletet ellátni. A nagy kereslet elsősorban az export megeléknkülésével magyarázható, azonban az ókirályságban újabban megindult erős építkezéseknél és javítási munkálatoknál is nagy mennyiségű parkettárut használtak fel.

România évi parkettermelése 480 ezer kvadrátméterre tehető,

melyből az ókirályságra körülbelül 120 ezer kvadrátméter jut, míg a többi Erdély és a Bánság parkettkartell gyárak termelik. Ezt a mennyiséget fokozott üzemmel még 50 százalékkal emelni lehet. Romániában körülbelül 15 gyár foglalkozik parkettáru készítésével, öt gyár a regátban működik, míg Erdélyben és Bánságban 10 számottevő parkettkartell gyár van.

Parkettáruk: Elsősorban tölgy kvadrátméterenként 280 lej, falfűrész kvadrátméterenként 280 lej, szellőcső kvadrátméterenként 15 lej, másodosztályú parkett kvadrátméterenként 240 lej. Az árak „kassza” értendők 2 százalékos kasszaskontóval, vagy kasszaskontó nélkül 90 napra váltófedezettel.

Marosvásárhelyen megkezdte működését a „Sperata” Biztosítótársaság

Marosvásárhelyen „Sperata” cég új biztosítótársaság alakult meg, amely főleg az aggkori ellátásra és temetési segélyekre köt biztosításokat. Az új társaság vezetősége gondosan kíván örködni, hogy tőkés a legnagyobb biztonságban legyenek és azokat kockázat nélkül kezeltesse, miért is tartalékait Marosvásárhely egyik legtekintélyesebb pénzintézeténél az Agrár Takarékpénztárnál helyezte el, ügymenetének ellenőrzésére pedig a város vezető egyéniségeit kérte fel.

Az ellenőrző bizottság kizárólag a tagok védelmére alakult meg és minden dotáció nélkül egyedül a biztosítottak érdekeit tartja szem előtt. Az ellenőrzőbizottság tagjaiul többek között felkértek Bustya Lajos, Bürger Deszö, Turi Zoltán, Sziogyártó Gábor, Orbán Balázs, Bustya Béla, Ritz Antal, Rothmann Mór, Bretter Vilmos, dr. Tischler Jenő, dr. Löte Lajos, Gárdos József, Deutsch Béla, Bertia Iuliu, Bálint János, Tóthfalusi Sándor, Vámos Sándor, Stern Antal, Godt Adolf, Bölöni Domokos, Enyedi Jenő, Löte Lázár, Ganga Gusztáv, Deé György, Dudutz István, Herberth István, Timár Albert

Ipó János, Szláma Emil, Ignátz Ferenc.

A Sperata székhelye az Agrár Takarékpénztár épületében van.

Prețul aurului și al argintului

Comisiunea specială de pe lângă Ministerul de industrie și comerț, care se ocupă cu fixarea prețului aurului și al argintului, cercetând prețurile acestor două metale prețioase de pe piețele mondiale, a fixat următoarele prețuri:

Aurul 109.281 lei kgr.

Argintul 2.853 lei kgr.

Aceste prețuri sunt valabile pentru tranzacționile din consumul intern pe intervalul dela 16 la 30 Septembrie a. e.

PARKETTA

száraz, legjobb minőségben, legolcsóbban

Intreprindere Aradana pentru Industria lemnului

CZEILER, KORNIS & Co-nál

ARADON.

Parkettát lerakással együtt is vállalunk. — Telefon számok: 187, 504.

Vámcsalást követett-e el a Bata cipőgyár?

A romániai bőr- és cipőgyárak tiltakoznak a csehszlovákiai Bata-gyár dumpingversenye ellen — Izléses kiállítású, de silány minőségű cipőkkel árasztották el a romániai piacot

Élénk feltűnést keltett egyik kolozsvári napilapnak az a jelentése, hogy a Bata csehszlovákiai cipőgyár Romániába importált árukat a vámhivatal olcsóbb vámtétellel vámolta el és így nemcsak milliókkal károsodott az államkincstár, hanem a belföldi cipőgyáraknak is súlyos konkurenciát támasztott. A Bata ellen egyik temesvári cipőgyáros az illetékes hatóságoknál jogi képviselője útján feljelentést is tett. A feljelentés a Comisia Superioră de Export elé került, amely

megállapította, hogy az elvámolás szabályszerűen történt.

A vámhivatal a vámtarifa 126. tételét alkalmazta a Bata-gyár Romániába importált színes „Nacocalf” cipőire és kilogrammonként 180 lej vámot számított. A vámigazgatóságunk ezzel szemben az az álláspontja, hogy a „Nacocalf” áruk a vámtarifa 127/b díjtétele alá esnek és kilogrammonként 450 lej kellett volna a Bata cipők után fizetni.

A vámhatóság határmás vámbírsággal sújtotta a Bata gyár romániai képviselőjét hamis vámbevallás miatt.

A cég felebbézzel élt, a Comisia Superioră de Export a Bata cipőgyárnak adott igazat és a vámbüntetést törölte.

A romániai cipőgyárak kérésére a Comisia Superioră de Export másodsor is letárgyalta a kérdést, első határozatát megerősítette és most már

végző fokozaton csak a pénzügyminiszter illetékes a kérdés elbírálására.

Az elvámolást végző hivatal és a vámigazgatóság ellentétes döntése abból eredt, hogy a vámtarifa szerint a 126. vámtétel a nagy állatbőrökből vegetabilis eszérés útján készített árukra, illetve cipőkre és bakkanosokra vonatkozik, amely állatbőrökből csak az olcsó, komercipőket és bakkanos-

kat lehet előállítani. A „Nacocalf” pedig borjubőrből készül, egyik válfaja a boxbőrnek és csak annyiban különbözik tőle, hogy sima felülete van. A „Nacocalf” színes állapotban olcsóbb női cipők előállítására alkalmas ugyan, nem tartós, de nagyszerűen alkalmas arra, hogy izléses kiállításban elkészítve a laikus közönséget megtéveszse.

A Bata cipőgyár a romániai piacot ilyen „Nacocalf” bőrből készült női cipőkkel árasztotta el.

A romániai cipőgyárak és bőrgyárak egységes állásfoglalásra határozták el magukat a Bata cipőgyár dumpingjával szemben

és a Comisia Superioră de Export kétszeres döntése ellen a pénzügyminiszterhez fordulnak jogorvoslatért. A belföldi cipőgyárakat a Comisia Superioră de Export döntése egzisztenciájukban támadja meg, a romániai cipőgyárak az illojális versenyt nem bírják és üzemeik termelését negyedére kénytelenek redukálni. A cipőgyárak állítása szerint a vámtarifa pontosan előírja, hogy milyen bőrből készült cipők tartoznak a kedvezményesebb 126. vámtétel alá és a vámhatóság helyesen járt el, amidőn a „Nacocalf” a drágább 127/b vámtétel szerint akarta elvámoltatni.

A romániai cipőgyárak a pénzügyminiszter előtt bizonyítani kívánják, hogy a vámvezérgazgatóságunk volt igaza a Comisia Superioră de Export döntésével szemben.

A Bata cipőgyár kedvezményes vám mellett eddig körülbelül 100 ezer pár cipőt importált Romániába

és ha a vámtarifa intézkedéseinek a pénzügyminiszter sürgősen nem szerez érvényt, újabb hatalmas tételekkel fogja elárasztani a Bata cipőgyár a romániai piacot és súlyos anyagi kárt fog okozni a nemzeti iparnak és kereskedelemnek.

Oct. 6. Direcțiunea Armatei, publică licitație pentru livrarea unui generator de gaze, pe ziua de 6 Oct.

Oct. 23. Arsenalul Armatei din București publică licitație pentru livrarea unei cantități de 50.000 kgr. benzină de automobile și 5000 kgr. ulei lampant, pe ziua de 23 Oct.

Uj erdélyi cégek

A nagyváradi törvényszéken legújabbán a következő cégbejegyzések történtek:

Verő Alfréd mérnök autó- és autóalkatrészek lerakata.

„Caffett” Első Román Kávékonzervgyár, dr. Löbl László. Tulajdonos dr. Löbl László. Az eddigi tulajdonost, **Hitter Sámuel** a törvényszék cég hivatala törölte.

Nagy István férfitulajdonos Nagy-szalonta.

Deák Erzsébet Nagyszalonta.

Noul depozit detailist de lemne în Târgumureș. Comerciantul Bela Szilágyi și-a deschis un depozit detailist de lemne de foc, în Târgumureș, str. Agriculturilor No. 150.

Informațiuni

DECEDAREA UNUI OCTOGENAR FORESTIER. Vilhelm Róth, fondatorul și șeful firmei forestiere *Erns și Róth* din Pava, a decedat zilele acestea în Pava. Rămășițele neînsuflite ale defunctului, au fost înhumate în Novisa (Jugoslavia). Vilhelm Roth a fost fondatorul firmei forestiere Ernst și Roth, a dezvoltat o agilitate și sârguință, în interesul prosperării întreprinderii, al căruia șef a fost decenii de-arândul. Moartea, care în cercurile forestiere a produs regrete, a fost anunțată de către firmă printr'un necrolog special.

NU POT FI IMPUSE FABRICELE CARI STAGNEAZĂ. Fabrica de cărămizi *Polatsek* din Arad, după cum am anunțat, și-a încetat activitatea devenind insolventă. Perceptoratul orașenească din Arad, cu toate acestea i-a stabilit un impozit de 12 mii lei. Proprietarul, în apelul făcut, a obiectat, că nici de către fisc nu a fost impus după fabrică pe anul 1928, fiindcă fabrica nu a funcționat. Consiliul orașului, în urma obiecțiilor juste, a anulat impozitul stabilit în mod nejustificat, precizând, că întreprinderile nu pot fi impuse pe durate, în care stagnează.

— Rusia Sovietică, admite intrarea capitalului strein. Se anunță din Moscova că Consiliul comisarilor poporului a aprobat programul de dezvoltare a concesiunilor economice în Rusia Sovietică. Capitalul strein va putea fi plasat atât în ramurile principale cât și cele secundare ale economiei naționale.

DI. CHIIAIA, DIRECTORUL FILIALEI SĂTMĂRENE A FOST NUMIT DIRECTOR AL FILIALEI CERNĂUȚENE A BĂNCII ROMĂNEȘTI. Dl. Chihaiia, directorul filialei sătmărene a Băncii Românești, a fost numit director al filialei cernăuțene a aceleiași bănci. Dl. Chihaiia zilele acestea și-a luat adio dela sătmărenii, cari întotdeauna au constatat culanță, înțelegere și prietenie din partea directorului filialei sătmărene a Băncii Românești, care manifesta gentilețea atât în viața economică de toate zilele, cât și în cea socială.

CEHOSLOVACIA LIVREAZĂ MAȘINI FABRICELE DE ZAHAR DIN RUSIA. Fabricile cehoslovace de mașini din Cehoslovacia, în ultimul timp au primit comenzi mari de mașini dela fabricile de zahăr din Rusia. Livrarea mașinilor comandate centrifugale, zilele acestea se va începe. Fabricile cehoslovace trimit ingineri și muncitori specialiști în Rusia, pentru montarea mașinilor.

FABRICANȚII DE MOBILE DIN ARAD ÎȘI ORGANIZEAZĂ EXPOZIȚIE ÎN BUCUREȘTI. Aradul, care de altfel are o industrie foarte dezvoltată, este foarte vestit în special în privința industriei de mobile. În urma acestui amănunt, fabricanții de mobile din Arad, au hotărât să organizeze o expoziție, respective un depozit permanent în București. Expoziția se deschide zilele acestea în București, Calea Victoriei No. 76, etajul I. având mari șanse de reușită, în urma interesului ce se manifestă pentru mobilele fabricelor din Arad.

ROMANIA LA TÂRGUL DE MOSTRE DIN PRAGA. Târgul de Mostre din Praga, obișnuit în fiecare toamnă, are loc din 25 Septembrie până în 2 Octombrie a. c. Înaintea târgului de mostre, va avea loc o ex-

poziție internațională de automobile. La Târgul de Mostre din Praga va fi reprezentată și România.

HIREK

Róth Vilmos

Az Ernst és Róth pávai fatermelő cég egyik alapítója és volt főnöke, Róth Vilmos nyolcvan éves korában Páván elhunyt. A megboldogult földi maradványait Novisadon (Jugoszlávia) helyezték örök nyugalomra. Róth Vilmos megalapítója volt az Ernst és Róth fatermelő cégnek és kitűnő érzékkel, szorgalmas munkával fejlesztette naggyá a vállalatot, amelynek évenként keresetül főnöke is volt. Haláláról, amely közgazdasági körökben általános részvételt keltett, a cég külön gyászjelentést adott ki.

— Uj detail faüzlet Marosvásárhelyen. Szilágyi Béla fakereskedő Marosvásárhelyen Str. Agriculturilor 150. szám alatt detail füzifalepet nyitott.

— Románia a prágai őszi mintavásáron. Prágában szeptember 25-től október másodikáig tartják meg a szokásos őszi mintavásárt, amelyet nemzetközi automobilkiállítás előz meg. A prágai őszi mintavásáron Románia is képviseltetni fogja magát a romániai mezőgazdasági kamarák szövetségének delegátusaival.

— A Banca Româneasca csernovici fiókjának vezetését Chihaiia igazgató, a szatmári fiók volt vezetője vette át. Paul Chihaiia, a Banca Româneasca szatmári fiókjának igazgatóját a pénzügyminiszter központi igazgatósága a csernovici fiókhoz helyezte át. Chihaiia igazgató a napokban vett búcsút Szatmár közönségétől, amely mindenkör előzékenységet, megértést és barátságot tapasztalt a Banca Româneasca szatmári igazgatója részéről, aki sem a közgazdasági, sem a társadalmi életben senkivel szemben nem éreztetett elfogultságot.

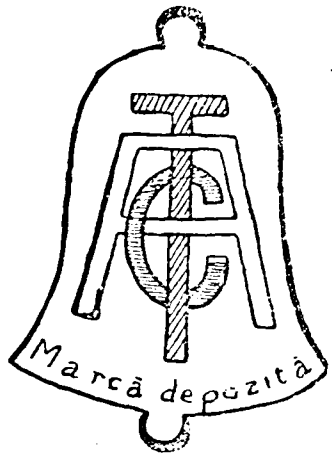
— Csehszlovákia gépeket szállít az oroszországi cukorgyáraknak. A csehszlovákiai gépgyárak legutóbb nagyobb megrendelést kaptak a déloroszországi öt cukorgyár részéről, amelyek centrifugális gépeket rendeltek a csehszlovákiai üzemektől. A gépek leszállítása a napokban kezdődik meg. A csehszlovákiai gyárak saját mérnökeiket és műszaki munkásaikat küldik Oroszországba a gépek montázsa céljából.

— Az aradi butoriparosok kiállítás rendeznek Bukarestben. Arad, amely általában fejlett iparral rendelkezik, különösen híres butoriparáról. A nagyobb aradi butoriparosok elhatározták hogy termékeik értékesítése céljából Bukarestben állandó kiállítást, illetve központi közös irotakat létesítsenek. Az aradi butoriparosok kiállítása a napokban nyílt meg Bukarestben a Calea Victoriei 76. szám alatt az első emeleten. A kiállítás iránt Bukarestben nagy az érdeklődés és a bemutatott mintadarabok általános tetszést arattak.

Emelkedik a Magyarországra irányuló csehszlovákiai szénexport. Budapestről jelentik: Gazdasági körökben rámutatnak a csehszlovákiai, Magyarországra folyó export-szén emelkedésére, amennyiben július hónap folyamán 1755 vagon szén és 2352 vagon kokszot importáltak Csehszlovákiából. Anglia után Magyarország a csehszlovákiai szén legnagyobb fogyasztója.

Cu această marcă este prevăzut
fiecare obiect de argint și lux fa-
bricat în fabrica

„TACĂMUL” din
CLUJ.

Finetă de 800!

Fabricațiile se pot procura în prăvăliile de
bijuterii mai bune. Numai pentru revanzători.
„Tacămul” fabrică de argintării, Cluj,
Str. N. Iorga No. 11/A. — Telefon: 4-82.
Adresa telegrafică: „Tacămul”.

Olvassa a

Keleti Újság-ot

CASA NOASTRĂ

SOCIETATE ANONIMA PENTRU BANCĂ, COMERȚ ȘI INDUSTRIE

Capital și Rezerve
Lei 70,000.000

Sediul Social: Satu-Mare

Sucursale:

BAIA-MARE, CAREI, SIGHET și VALEA LUI MIHAI.

Afiliațiuni:

„UNIO”, Fabrica de vagoane S. A. SATU-MARE.
Soc. Anonimă Pentru Importul de Fierărie, Satu-Mare.

Meghívó!

Magán- vagy üzleti ügyekbeni utazások alkalmával

Budapesten

a legkellemebből nyújtja a legelőnyösebb feltételek mellett a keleti pályaudvar érkezési oldalával szemben lévő

Grand Hotel PARK Nagyszálló

BUDAPEST, VIII., Baross-tér 10. szám, mert

20% engedményt kap

mint ezen lap előfizetője olcsó szoba árainkból,

10% engedményt kap

olcsó éttermi árainkból. (Kitűnő házi konyha).

5 pengőt megtakarít

autótaxi költséget, mert gyalog átjöhét egy perc alatt a pályaudvarról.

Nálunk otthon érzi magát!

Elsőrendű kiszolgálás, szigorúan családi jelleg.

Saját érdeke,

ezen előnyök folytán, hogy okvetlenül nálunk szálljon meg. Előzetes szobamegrendelés ajánlatos!

Industria Sârmei S.A. Cluj

UZINELE: CÂMPIA TURZII

Adresa telegrafică: „FERRUM” Cluj.

Telefon: 440, 34Z.

Sârmă lamina ă, fier de beton, cue de tot felul, sârmă arsă, sârmă arămită, sârmă ghimpată, sârmă de oțel, incuietoare de saci, arcuri de mobile, agrape, sârmă zincată (galvanizată).

Hengerhuzal, betonvas, tüskeshuzal, acélhuzal, vashuzal, rezezt, vashuzal horganyzott, szög minden méretben, zsákkötöző drótok, irodakapcsok, butorrugó, vashuzal, fényes, lágyított.

Walzdraht, Betoneisen, Drahtstifte jeder Art, Drahtgeglüht blank, verkupfert, verzinkt, Stahldraht, Stacheldraht, Möbelfedern, Werdernadeln, Sackverschlüsse.

Banca „TRANSSYLVANIA” Bank

Soc. Anonimă. Bank Rt. Aktiengesellschaft.

Centrala — Központ — Zentrale:

CLUJ—KOLOZSVÁR.

Alapítottott: 1872-ben.

Alaptőke: 22 millió lei.

Urcursale—Fiókiintézetek: Alba-Iulia—Gyulafehérvár, Di-rau—Ditró, Gheorgheni—Gyergószentmiklós, Mercuria-Ciuc—Csikszereda, Sănmartin-Ciuc—Csikszentmárton, Târgul-Secuesc—Kézdivá-árhely, Turda—Torda, Uioara—Marosujvár. —: **Expozituri—Kirendeltségek:** Câmpia-Turzii—Aranyosgyéres, Ozun—Uzon, Toplița—Română—Maroshéviz.

Elfogad: **BETÉTEREKET.**

Leszámitol: **VÁLTÓKAT**

Átutalásokat és meghitelezéseket az ország bármely piacára gyorsan teljesít!

Vezérképvi-seletét bírja a „Gazdák” Általán és Biztosító Részvénytárs.- ak

Telegram: TRANSSYLVANIABANK

Mezőgazdasági Bank

és Takarékpénztár Rt.

Cluj—Kolozsvár, Piața Unirii No. 9.

Fiókiintézet: Dej-Dés, Jibou-Zsibó, Beclean-Bethlen

Saját tőkési **30** millió lej

Minden bankügyletet legelőnyösebben végez. — Engedélyezett devizahely. — Átutalás a bel- és külföld bármely piacára.